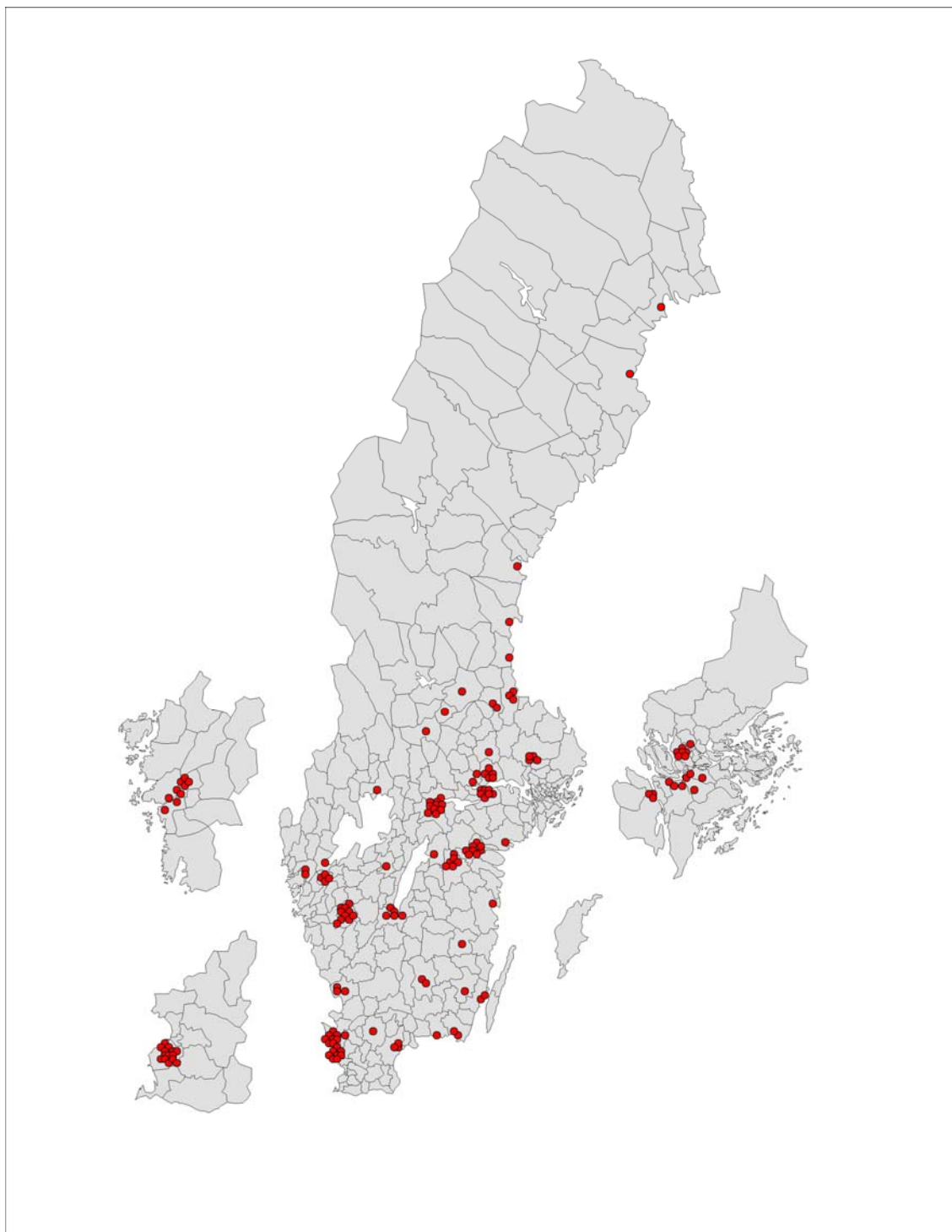

Utanförskapets karta

Arvet efter Mona Sahlin

2008-07-08

Innehållsförteckning

1	Inledning och sammanfattning.....	3
2	Begreppet utanförskap	6
2.1	Utanförskapsområden	6
2.2	Jobb, skola och röstande i utanförskapsområdena 2006.....	9
2.2.1	Sysselsättning.....	9
2.2.2	Skolresultat	10
2.2.3	Valdeltagande	10
2.3	Det ekonomiska utanförskapet.....	11
3	Utanförskapets index	12
4	Landet vi ärvde: Arvet efter Mona Sahlin	16
4.1	Utanförskapsområdenas utmärkande drag.....	16
4.2	Utanförskap och bristande jämställdhet.....	21
4.3	Utanförskapet i kommuner och län.....	25
5	En ny politik mot utanförskap.....	28
5.1	Politik för resultat	28

Tabellförteckning

Tabell 1: Utanförskapets index november 2006	13
Tabell 2: Utanförskapsområdenas utmärkande drag november 2006.....	18
Tabell 3: Ojämsställdhetens index november 2006.....	22
Tabell 4: Invånarantal och befolkningsandel i utanförskapsområden per län 2006	26
Tabell 5: Invånarantal och befolkningsandel i utanförskapsområden per kommun 2006	27

Diagramförteckning

Figur 1: Antalet utanförskapsområden 1990–2006.....	9
Figur 2: Arbetssökande sysselsatta genom arbetsmarknadspolitiska stödanställningar (exklusive insatser för funktionshindrade) under perioden 2005–december 2006.....	10
Figur 3: Jämförelse av utanförskapsområdenas rankingtal på utanförskapets index respektive ojämställdhetens index	21
Figur 4: Andel invånare i utanförskapsområden per län 2006.....	25
Figur 5: Andel invånare i utanförskapsområden i de mest utsatta kommunerna 2006.....	27

1 Inledning och sammanfattning

När folkpartiet liberalerna år 2004 presenterade den första versionen av Utanförskapets karta var det en unik händelse. För första gången gavs en samlad bild av hur växande utslagning från arbetsmarknaden, i kombination med ökande känslor av främlingskap inför de gemensamma samhällsarenorna, hade skapat en situation där hela bostadsområden präglas av utanförskap på punkt efter punkt.

Vi kunde också visa hur socialdemokraternas misslyckade politik på centrala områden som jobb, skola och integration hade lett till en situation där antalet utanförskapsområden vuxit dramatiskt. År 1990 fanns det tre bostadsområden i Sverige som kunde betecknas som utanförskapsområden. År 2002 hade antalet ökat till 128. I denna rapport visar vi att antalet fortsatte att växa så att det vid regeringsskiftet 2006 var uppe i 156 områden.

Årets rapport bygger på Statistiska centralbyråns nyligen färdigställda statistik över sysselsättningen i landets bostadsområden i november 2006. I och med årets upplaga av Utanförskapets karta kan vi därmed för första gången presentera en samlad bild av hela den socialdemokratiska regeringsperioden. Här tydliggörs också att det inte var något dukat bord som väntade den borgerliga regeringen, utan att tvärtom utanförskapet befästes under de sista socialdemokratiska regeringsåren.

Valet av rubrik på årets rapport har varit enkelt. Här sammanfattas arvet efter socialdemokraterna och alla de integrationsministrar som kommit och gått under deras år vid makten. Den person som var integrationsminister under en betydande del av denna epok, närmare bestämt 2000–2004, är i dag socialdemokraternas statsministerkandidat. Arvet efter Mona Sahlin är nödvändigt att granskas och presenteras.

Socialdemokraternas tolv år vid makten blev i viktiga avseenden förlorade år. Kartläggningen som presenteras i denna rapport visar att utanförskapet inte bara växte utan också cementserades. Medan flertalet förvärvsarbetande i Sverige fick en hygglig eller rentav god standardutveckling lämnades en växande grupp utanför arbetsmarknaden, den bristande jämställdheten bestod i de utsatta områdena och skolresultaten fortsatte att vara dramatiskt sämre.

De viktigaste slutsatserna i årets rapport kan sammanfattas i tio punkter:

1. Trots att konjunkturen vände uppåt mellan 2004 och 2006 fortsatte utanförskapet att fördjupas under socialdemokraternas sista tid vid makten. Antalet utanförskapsområden låg kvar på en mycket hög nivå och ökade till och med ytterligare, från 155 till 156 stycken. Antalet boende i dessa utanförskapsområden ökade till 493 000 människor. Detta innebär att antalet utanförskapsområden under mandatperioden 2002–2006 sammantaget ökade från 128 till 156, och antalet invånare i områdena växte med 25 procent.
2. Utanförskapsområdena hade hösten 2006 spridit sig över hela Sverige. Årets rapport visar att det hösten 2006 fanns utanförskapsområden i samtliga län i hela Sverige med undantag för Jämtland och Gotland. Samtidigt bestod de stora regionala skillnaderna där Skåne var Sveriges i särklass mest utsatta region. Över 135 000 skåningar motsvarande 11 procent av länets befolkning bor i utanförskapsområden. På kommunnivå rådde extrema förhållanden i Botkyrka, Landskrona och Malmö, där över var tredje invånare bodde i ett utanförskapsområde år 2006.

3. Invånarna i utanförskapsområdena fick inte del av den konjunkturförbättring som ägde rum. Medan andelen sysselsatta i riket som helhet ökade med 2,0 procentenheter mellan november 2004 och november 2006 var ökningen i utanförskapsområdena bara 0,4 procentenheter. Sysselsättningsökningen var alltså bara en femtedel så stor i utanförskapsområdena som i hela landet. I hela 69 områden var det rentav så att sysselsättningen sjönk!
4. Kvinnornas ställning på arbetsmarknaden försämrades ytterligare i utanförskapsområdena. Enbart 47,5 procent av kvinnorna i åldrarna 20–64 år hade förvärvsarbete hösten 2006, att jämföra med 53,9 procent av männen. Detta innebär att kvinnornas förvärvsfrekvens i utanförskapsområden rentav är något lägre än 2004, då siffran i motsvarande områden var 47,6 procent. Den ökning av sysselsättningen med 0,4 procentenheter åren 2004–06 som kan iakttas för 2006 års utanförskapsområden kom alltså helt och hållet männen till godo.
5. Trots den lilla ökningen av den totala sysselsättningsnivån ökade paradoxalt nog det ekonomiska utanförskapet. I utanförskapsområdena år 2006 var det 47,3 procent i åldrarna 20–64 år som helt saknade förvärvsinkomst eller hade en förvärvsinkomst som understeg 50 procent av medianvärdet för förvärvsinkomsterna i riket som helhet. Detta är en ökning med 0,8 procentenheter i dessa områden jämfört med läget 2004. Detta tyder på att sysselsättningsökningen handlade om tillfälliga jobb som det inte gick att försörja sig på.
6. Under socialdemokraternas sista tid vid makten fick också utanförskapet en allt starkare etnisk prägel. 45 procent av invånarna i utanförskapsområdena 2006 var födda utanför Sverige, och av dessa var 56 procent födda utanför Europa. Detta är en kraftig ökning på bara två år: vår förra kartläggning visade att utlandsfödda personer utgjorde 38 procent av befolkningen i utanförskapsområdena 2004 (varav drygt hälften var födda utanför Europa). I de 20 mest utsatta områdena 2006 var hela 57 procent utlandsfödda, varav 64 procent var födda utanför Europa.
7. Skillnaden i valdeltagande mellan utanförskapsområdena och övriga landet var oförändrat mycket stort, och ökade rentav ytterligare 2006 jämfört med 2002. Medan valdeltagandet i kommunalvalet i riket som helhet ökade med 1,5 procentenheter låg den genomsnittliga ökningen i utanförskapsområdena på 1,3 procentenheter. Valdeltagandet ökade i 93 områden medan det sjönk i 35 stycken (i övriga utanförskapsområden har ändrade valdistrikt gjort jämförelser omöjliga).
8. Ökningen i valdeltagandet kan inte tas som bevis för att invånarna känner ökad tilltro till det etablerade samhället. Tvärtom gick extrema och främlingsfientliga partier starkt framåt i ett stort antal utanförskapsområden i kommunalvalet 2006. Sverigedemokraterna fick i genomsnitt 4,9 procent av rösterna i kommunalvalet i utanförskapsområdena, att jämföra med 2,9 procent av kommunalvalsrösterna i riket som helhet.
9. Situationen för skolorna i utanförskapsområdena är fortsatt mycket allvarlig. I genomsnitt gick 40 procent av niondeklassarna läsåret 2006/07 ut grundskolan utan att klara kunskapsmålen. Skillnaden mot riksgenomsnittet är 16 procentenheter, vilket är helt oförändrat jämfört med förra utanförskapsrapporten.
10. Också bland de vuxna invånarna finns ett starkt samband mellan utanförskap och brister i utbildningen. 34 procent av invånarna i åldrarna 20–64 år hade högst grundskoleutbildning eller ingen utbildning alls. I det område som hade lägst

utbildningsnivå, Södra Rinkeby, låg siffran så högt som 50 procent, och i ytterligare 21 områden var det över 40 procent av invånarna i dessa åldrar som hade ingen eller enbart förgymnasial utbildning år 2006.

Detta är arvet efter socialdemokraterna – och verkligheten för en halv miljon människor i vårt land. Utmaningen att bryta utanförskapet är enorm, men vi ser att regeringens åtgärder de första åren har haft märkbar effekt. I den avslutande delen av denna rapport beskrivs vad som nu görs och vilka resultat som den nya politiken medför.

2 Begreppet utanförskap

Begreppet utanförskap kan definieras på många olika sätt. I alliansregeringens arbete är ett överordnat mål att minska utanförskapet på arbetsmarknaden genom att stärka drivkrafterna för arbete och göra det lättare för människor att komma in på arbetsmarknaden. För att mäta utanförskapet i denna bemärkelse bör man då följa utvecklingen av antalet personer som får sin försörjning från system som rör ohälsa, arbetslöshet och försörjningsstöd. Alliansens arbete har också varit framgångsrikt när det gäller att minska utanförskapet på arbetsmarknaden: i maj 2008 var det 163 000 färre personer i utanförskap enligt dessa mått, jämfört med situationen vid valet 2006.

I våra kartläggningar av utanförskapsområden har vi dock valt att inkludera fler faktorer än huruvida människor kan försörja sig själva. Ekonomisk självständighet är en nyckel till egenmakt för individen, men vi vill beskriva en helhetsbild som också visar hur ekonomisk utsatthet och bidragsberoende samverkar med andra faktorer som gör att människor ställs utanför de centrala arenorna i samhället: arbetsmarknad, föreningsliv, politiska organisationer, kulturliv, idédebatt och så vidare.

Dessa olika arenor bildar kärnan i de maktrelationer som formar samhällslivet i stort. Brist på resurser i form av fast försörjning, kunskap och nätverkskontakter förstärker varandra och hindrar individens möjlighet att delta i samhällslivet fullt ut.

Det måste poängteras, det är utanförskapet som är problemet, inte invandrarskapet. Utanförskapet kan dock fördjupas om det kombineras med invandrarskapets utmaningar. Den som invandrar till ett nytt land saknar till en början oftast de språkkunskaper och de kontakter till samhällets bredare nätverk som för flertalet infödda är självklara. Till detta kan komma betydande skillnader i kulturella traditioner. En situation kan uppstå när de människor som lever i utanförskap inte ens förstår hur samhällets centrala arenor fungerar och ställer sig främmande inför de värderingar och referenspunkter som ger dessa arenor deras sammanbindande funktion. Detta är vad vi kallar djupt utanförskap, och det särskiljer på ett markant sätt den situation invandrade människor kan befinna sig i gentemot infödda personer som också drabbas av utslagning och utanförskap. Det är dock viktigt att understryka att det är utanförskapet som är problemet, inte invandrarskapet.

I dag finns betydande öar av utanförskap i nästan alla stora och medelstora svenska städer. Detta skapar en process där utanförskapet i sig blir självförstärkande och där människor till slut införlivar utanförskapet i sin egen identitet. Detta betyder att det som från början var verkan – utanförskapet – omvandlas till orsak.

Utanförskapets koppling till den egna självbilden kan för den enskilda människan förstärka känslan av hopplöshet och maktlöshet, vilket i sin tur också förvärrar utanförskapets effekter. Detta är en del av den utmaning som det svenska samhället i dag står inför till följd av den förra regeringens misslyckanden på områdena jobb, skola och integration.

2.1 Utanförskapsområden

I människors vardag är alltså utanförskapet resultatet av en mångfacetterad process där massiv utslagning från arbetsmarknaden samverkar med ett antal andra faktorer. Följden blir en situation som präglas av brist på resurser: jobb, skola och känsla av delaktighet i det lokala samhället.

Vårt mått på utanförskap i Sveriges bostadsområden handlar därför om att fånga in inte bara sysselsättningsnivån utan också skolgång och medborgardeltagande.

I likhet med tidigare kartläggningar har vi utgått från tre grundläggande indikatorer:

- **Sysselsättningsnivå** för invånarna i åldrarna 20–64 år, mätt enligt senast tillgängliga uppgifter från Statistiska centralbyråns registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS), avseende situationen i november 2006.
- **Skolresultaten** i form av andelen ungdomar som klarade kunskapsmålen i grundskolan, det vill säga gick ut nionde klass med betyg i minst 16 ämnen. Vi har här använt oss av senast tillgängliga statistik (avseende skolåret 2006/07) från Skolverkets SALSA-register för elever i grundskolans nionde klass.
- **Valdeltagandet** i kommunvalen 2006, enligt Valmyndighetens statistik över landets valdistrikt. Att vi har valt kommunalvalen och inte riksdagsvalen beror på att vi på så vis fångar in en större befolkningsgrupp, med tanke på att utländska medborgare efter en viss tids bosättning i Sverige har rösträtt i kommun- och landstingsvalen.

Genom att kombinera sysselsättningsnivå, skolresultat och valdeltagande har vi kunnat urskilja särskilt utsatta områden som vi kallar för *utanförskapsområden*. För att vi ska klassa ett område som utanförskapsområde har vi ställt upp två kriterier:

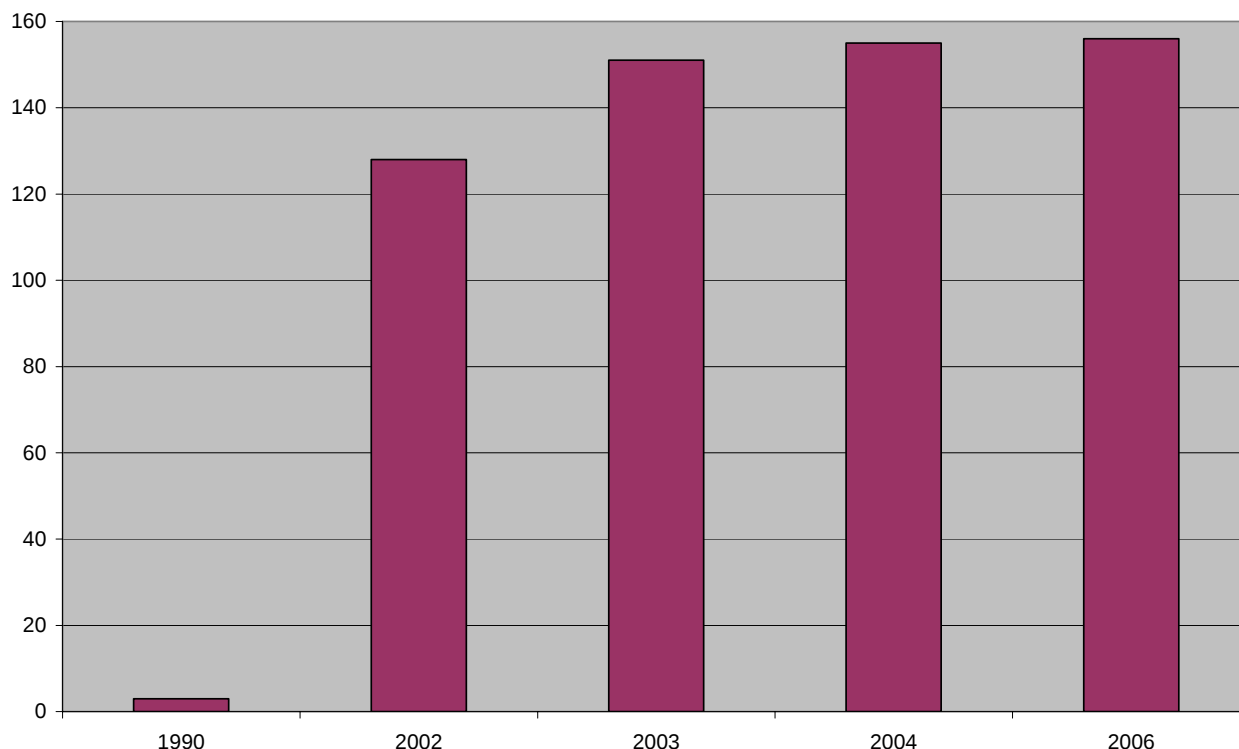
1. Sysselsättningen ska ligga under 60 procent för personer mellan 20 och 64 år.
2. Antingen skolresultaten eller valdeltagandet ska ligga under 70 procent. Detta innebär att mer än tre av tio elever lämnade grundskolan efter skolåret 2006/07 utan att ha uppnått utbildningsmålen, eller att mer än tre av tio röstberättigade avstod från att rösta vid kommunalvalet 2006.

För att eliminera tvivelaktiga situationer har vi, liksom i förra rapporten, eliminerat alla områden som inte kan betraktas som typiska bostadsområden (till exempel industriområden, landsbygdspräglade områden och lågt befolkade stadskärnor) samt områden som ligger intill en landgräns där svårbedömda situationer kan uppstå. Liksom tidigare har vi också kontrollerat boendeformerna och bara räknat in områden där minst 50 procent av befolkningen bor i hyresrätt.

I årets rapport har vi dessutom gjort en särskild granskning för att eliminera de missvisande siffror som kan uppstå i bostadsområden som är starkt dominerade av studentboenden. Redan i förra rapporten varnade vi för att statistiken kunde ge en missvisande bild av vissa bostadsområden i Lund och Linköping. Genomgången av statistik över studentboenden bekräftar denna farhåga och har gjort att två områden som ingått i tidigare utanförskapskartläggningar nu har kunnat strykas från listan.

Med dessa korrigeringar blir antalet utanförskapsområden 128 för år 2002, 151 för år 2003 och 155 för år 2004. (Detta beskrivs närmare i de utanförskapsrapporter som folkpartiet liberalerna presenterat 2004, 2005 respektive 2006.) I årets rapport, som visar situationen i Sverige hösten 2006, hade antalet stigit ytterligare till 156. År 1990 var det bara tre områden som kunde klassas på detta sätt.

Figur 1: Antalet utanförskapsområden 1990–2006

2.2 Jobb, skola och röstande i utanförskapsområdena 2006

Efter denna översiktliga beskrivning är det dags att gå vidare med en detaljstudie av de tre indikatorerna på utanförskap.

2.2.1 Sysselsättning

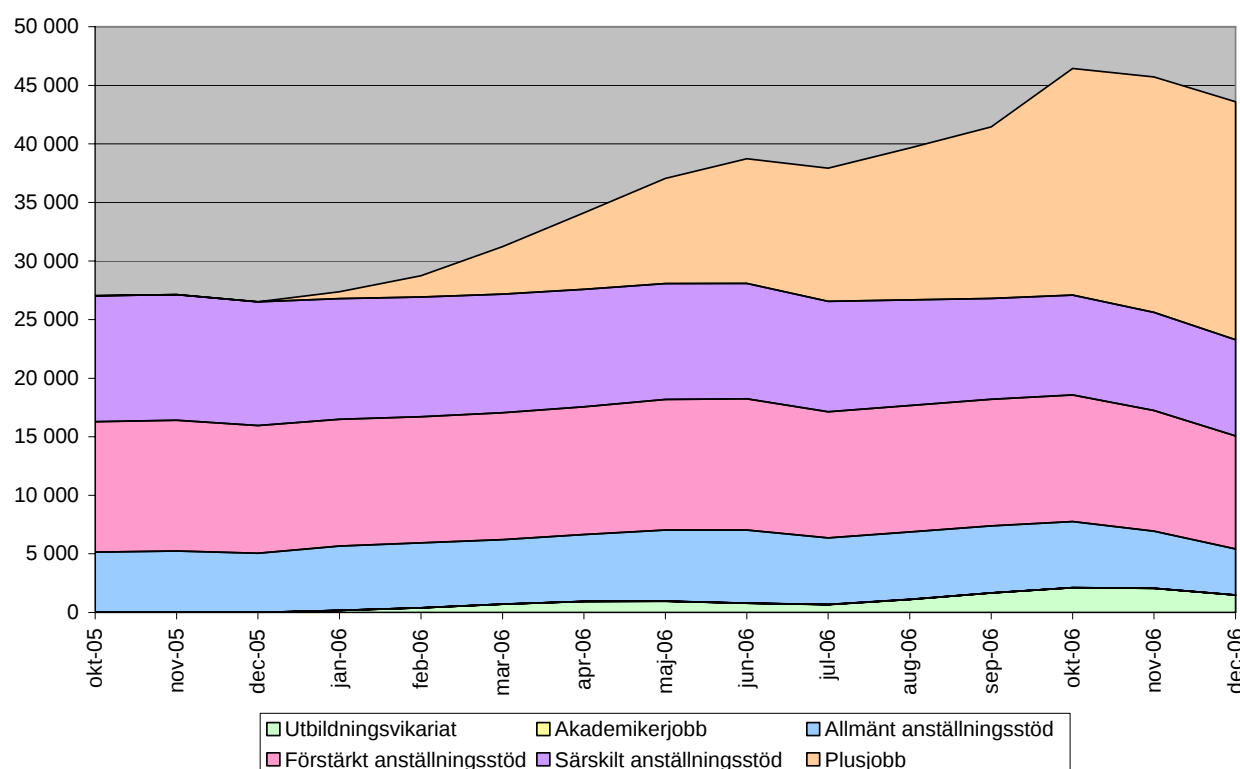
Sysselsättning är den enskilda utanförskapsfaktor där skillnaden är störst mellan de utsatta områdena och övriga landet. I 2006 års utanförskapsområden var 50,8 procent av invånarna i åldrarna 20–64 år sysselsatta, jämfört med 79,1 procent i landet som helhet. Det är alltså ett sysselsättningsglapp på nästan 30 procentenheter.

Dessutom blev utanförskapsområdenas invånare i princip lottlösa vid den konjunkturförbättring som ägde rum 2004–2006. Medan andelen sysselsatta i riket som helhet ökade med 2,0 procentenheter mellan november 2004 och november 2006 var ökningen i utanförskapsområdena bara 0,4 procentenheter. Sysselsättningsökningen var alltså bara en femtedel så stor i utanförskapsområdena som i hela landet, och i hela 69 områden var det rentav så att sysselsättningen sjönk.

Detta är allvarliga siffror i sig, men ännu mer uppseendeväckande blir de med tanke på att den socialdemokratiska regeringen under sitt sista år vid makten kraftigt trappade upp omfattningen av Ams-åtgärder för att förbättra siffrorna över den öppna arbetslösheten. Diagrammet nedan, baserat på Arbetsförmedlingens månadsstatistik, illustrerar denna utveckling avseende stödanställningar (exklusive lönebidrag och andra särskilda insatser för funktionshindrade). Till detta kommer den flerfald större grupp arbetslösa som sysselsattes i olika program med aktivitetsstöd. Denna massiva utbyggnad av stödarbeten, utöver de arbetsmarknadspolitiska

programmen, resulterade alltså inte i någon förbättrad sysselsättningssituation i utanförskapsområdena över huvud taget.

Figur 2: Arbetssökande sysselsatta genom arbetsmarknadspolitiska stödanställningar (exklusive insatser för funktionshindrade) under perioden 2005–december 2006

2.2.2 Skolresultat

Vad gäller den andra indikatorn, *skolresultat*, är situationen i utanförskapsområdena fortsatt mycket allvarlig. I genomsnitt var det 40,2 procent av niondeklassarna läsåret 2006/07 som gick ut grundskolan utan att klara kunskapsmålen, vilket är en minskning med marginella 0,1 procentenheter. Eftersom många förändringar på skolans område får genomslag gradvis är det inte oväntat att läget inte ändrats drastiskt från ett år till ett annat. Skillnaden mot riksgenomsnittet var 16,3 procentenheter, vilket är helt oförändrat jämfört med förra utanförskapsrapporten.

I 39 av landets utanförskapsområden var det inte ens hälften av de elever som började nionde klass hösten 2006 som klarade grundskolans utbildningsmål. Skåne, Stockholmsregionen och Göteborg dominerar bland dessa särskilt utsatta skolor.

2.2.3 Valdeltagande

Den tredje indikatorn, valdeltagandet i kommunalvalen, kräver en fördjupad kommentar. I utanförskapsområdena var det 60,4 procent röstade i kommunalvalet 2006, jämfört med 79,4 procent i landet som helhet. Medan två av tio röstberättigade i landet som helhet valde att inte rösta var det alltså fyra av tio röstberättigade som gjorde det i utanförskapsområdena – ett slående uttryck för bristande känsla av delaktighet i samhällets gemensamma institutioner.

Samtidigt bör det framhållas att det genomsnittliga valdeltagandet ökade med 1,3 procentenheter i de utanförskapsområden där jämförelser mot 2002 varit möjliga (i ett antal fall har ändringar i valdistriktsindelningen omöjliggjort detta). Detta är givetvis positivt, men innan en tydlig slutsats kan dras krävs en ytterligare nyansering. Denna ökning är nämligen mindre än den genomsnittliga ökningen i riket som helhet, som låg på 1,5 procentenheter. Klyftan mellan utanförskapsområden och landet som helhet krympte alltså inte, utan ökade tvärtom en aning i kommunalvalet 2006.

Dessutom kan det ökade valdeltagandet inte automatiskt ses som en växande tillit till det etablerade samhället. Stödet för extrema och främlingsfientliga partier ökade starkt i ett antal utanförskapsområden i kommunalvalet 2006. Sverigedemokraterna fick i genomsnitt 4,9 procent av rösterna i kommunalvalet i utanförskapsområdena, att jämföra med 2,9 procent av kommunalvalsrösterna i riket som helhet.

2.3 Det ekonomiska utanförskapet

För att få en bild av hur de tre utanförskapsvariablerna – låg sysselsättning, låg utbildning och lågt valdeltagande – samvarierar med invånarnas ekonomiska situation i utanförskapsområdena har vi också tagit fram statistik över det *ekonomiska utanförskapet*. Vi har studerat hur stor andel av områdenas invånare i åldrarna 20–64 år som antingen helt saknar förvärvsinkomst, eller som har förvärvsinkomster som understiger halva medianvärdet för förvärvsinkomsterna i landet som helhet. Eftersom medianvärdet av förvärvsinkomsterna år 2006 låg på 254 616 kronor betyder detta att gränsen, med denna måttstock, går vid förvärvsinkomster på 127 258 kronor per år.

Vårt sätt att mäta det ekonomiska utanförskapet ligger nära de fattigdomsmått som används i andra sammanhang. EU:s definition av fattigdom innefattar exempelvis hushåll vars disponibla inkomst, justerad för hushållets försörjningsbörda, understiger 60 procent av medianhushållets. En viktig skillnad gentemot EU:s mått är dock att vår definition skiljer ut arbetsinkomster från bidrag eller socialförsäkringar. Därmed tydliggörs den brist på egenmakt som uppstår när man långsiktigt inte kan försörja sig genom eget arbete. En annan skillnad är att vårt mått tar sikte på den enskilda individen och inte på hushållet.

I utanförskapsområdena år 2006 var det 47,3 procent i åldrarna 20–64 år som levde i ekonomiskt utanförskap med denna definition, det vill säga helt saknade förvärvsinkomst eller hade en förvärvsinkomst som understeg 50 procent av medianvärdet för förvärvsinkomsterna i riket som helhet. Motsvarande siffra för det ekonomiska utanförskapet i hela landet var 20,9 procent.

En slående utveckling är att det ekonomiska utanförskapet i de utsatta områdena *ökade* med 0,8 procentenheter jämfört med 2004, medan det *minskade* med 0,4 procentenheter i landet som helhet under samma period. Trots att vi sett ovan att sysselsättningsnivån ökat något i utanförskapsområdena var det alltså samtidigt en växande andel människor som helt saknar eller har mycket låga förvärvsinkomster.

Detta kan tyckas paradoxalt, men tyder på att den lilla sysselsättningsökningen handlade om tillfälliga jobb som det inte gick att försörja sig på. Medan andelen fattiga minskade i landet som helhet ökade den alltså i utanförskapsområdena under socialdemokraternas två sista år vid makten.

3 Utanförskapets index

För de 156 utanförskapsområdena i Sverige har vi gjort ett index som är en sammanvägning av faktorerna sysselsättning, valdeltagande, skolresultat och förvärvsinkomster. Indexet går från 0 till 100 där talet 0 innebär att ingen i åldern 20–64 år är sysselsatt, ingen röstade i kommunalvalet 2006, inga barn slutade nionde klass med fullständiga betyg och att ingen mellan 20 och 64 år hade förvärvsinkomster som ligger över 127 000 kronor (dvs. halva medianvärdet för förvärvsinkomster i riket som helhet). Talet 100 innebär å andra sidan att alla är sysselsatta, alla röstar i kommunalvalet, alla klarar kunskapsmålen i grundskolan och alla har förvärvsinkomster över 127 000 kronor.

Ett lågt indextal är alltså ett tecken på högt utanförskap, medan höga indextal visar på en bättre integration. Eftersom definitionen för låga förvärvsinkomster har reviderats i denna rapport är inte dessa indextal direkt jämförbara med motsvarande siffror i tidigare rapporter.

Vad skulle indextalet bli för hela Sverige? I november 2006 var 79,1 procent sysselsatta i åldrarna 20–64 år, 79,4 procent röstade i kommunalvalet 2006, 76,1 procent av barnen som började nionde klass 2006 gick ut grundskolan med fullständiga betyg och 79,1 procent i åldrarna 20–64 år hade förvärvsinkomster över 127 000 kronor. Genomsnittet av dessa värden ger ett indextal på 78,4.

Detta ska jämföras med indextalet på 35,2 för södra Rosengård i Malmö, Sverige mest utsatta utanförskapsområde och med sina nästan 13 000 invånare dessutom det folkrikaste. Endast 30,0 procent av invånarna mellan 20 och 64 år var sysselsatta i november 2006; det var 53,0 procent av de röstberättigade som använde sin rösträtt i kommunalvalet 2006; av niondeklassarna läsåret 2006/07 var det 29,1 procent som gick ut grundskolan med fullständiga betyg, och bara 28,8 procent av invånarna mellan 20 och 64 år hade förvärvsinkomster över 127 000 kronor år 2006. Genomsnittet av dessa fyra indikatorer ger ett indextal på 35,2.

I tabellen nedan redovisas samtliga utanförskapsområden rangordnade efter sitt indextal. Den geografiska indelningen bygger i storstadsregionerna på grannskapsområden, i övriga landet på valdistrikt. Tabellen innehåller också underlagssiffrorna för indexet, det vill säga:

- procentsiffrorna för sysselsättningsnivån för personer mellan 20 och 64 år i november 2006
- valdeltagandet i kommunalvalet 2006
- skolresultatet för skolåret 2006/07, angett som procentandelen niondeklassare som uppnådde grundskolans kunskapsmål (det vill säga slutade skolan med betyg i minst 16 ämnen)
- procentandelen personer i åldrarna 20–64 år som år 2006 helt saknade förvärvsinkomster eller hade förvärvsinkomster under 127 258 kronor (det vill säga under halva medianvärdet för befolkningen i riket som helhet)

Om ett område omfattar flera valdistrikt har vi valt det valdistrikt där valdeltagandet var lägst. Skillnaden i valdeltagande mellan olika valdistrikt i ett och samma utanförskapsområde är dock vanligtvis mycket liten. Vad gäller skolresultat redovisas statistiken för den kommunala skola i vars upptagningsområde det aktuella utanförskapsområdet ingår. Om utanförskapsområdet är uppdelat på flera grundskolor redovisas i första hand den dominerande grundskolan, i andra hand ett genomsnittsvärde för de olika skolorna i området.

Tabell 1: Utanförskapets index november 2006

Ranking	Index	Kommun	Utanförskapsområde	Sysselsättning	Valdeltagande	Skolresultat	Inkomst
1	35,2	Malmö	Södra Rosengård	30,0	53,0	29,1	28,8
2	39,0	Göteborg	Östra Bergsjön	37,0	45,2	34,7	39,0
3	41,4	Malmö	Norra Rosengård	44,7	46,8	23,2	51,1
4	41,5	Karlskrona	Kungsmarken	33,9	55,7	42,4	33,8
5	42,4	Stockholm	Husby	46,0	49,2	28,3	46,3
6	42,6	Göteborg	Gårdstensberget	48,5	42,7	26,5	52,8
7	42,7	Göteborg	Hjällbo	39,4	50,7	40,4	40,0
8	42,8	Södertälje	Hovsjö	46,3	50,8	27,3	47,0
9	43,2	Malmö	Sofielund	46,4	48,0	36,5	41,9
10	44,5	Stockholm	Norra Rinkeby	44,8	41,7	44,7	47,0
11	45,0	Göteborg	Hammarkullen	40,9	53,6	41,0	44,6
12	45,3	Örebro	Vivalla östra	39,3	58,5	42,9	40,5
13	45,4	Stockholm	Norra Tensta	45,5	51,1	39,1	45,9
14	45,6	Stockholm	Södra Rinkeby	43,2	50,5	44,7	44,0
15	46,3	Göteborg	Norra Biskopsgården	45,9	50,6	43,5	45,4
16	46,3	Malmö	Holma	42,8	57,5	38,8	46,2
17	46,4	Stockholm	Hjulsta	49,0	49,6	39,1	48,0
18	47,3	Linköping	Ryd 3*	36,7	72,1	52,9	27,5
19	47,9	Trollhättan	Kronogård Norra	50,0	56,7	28,6	56,2
20	48,0	Stockholm	Södra Tensta	44,7	52,1	48,5	46,6
21	48,8	Göteborg	Västra Bergsjön	52,9	43,8	44,7	53,7
22	49,1	Örebro	Vivalla norra	42,3	62,2	42,9	49,0
23	49,9	Eskilstuna	Råbergstorp	46,4	54,4	55,8	42,8
24	49,9	Stockholm	Rågsved	59,1	54,2	29,3	56,9
25	50,2	Malmö	Nydala	47,4	46,6	57,3	49,3
26	50,2	Örebro	Vivalla västra	45,1	62,8	42,9	49,9
27	50,6	Trollhättan	Kronogård Södra	51,4	66,3	28,6	56,0
28	50,7	Borås	Norrby Billdalsgatan	37,7	59,1	63,8	42,1
29	50,8	Borås	Hässleholmen-Alnen	40,8	51,6	67,3	43,6
30	50,9	Gävle	Sätra 3* (sydöstra Sätra)	38,4	57,9	69,8	37,7
31	51,0	Landskrona	Landskrona 12	44,7	61,0	49,1	49,3
32	51,4	Huddinge	Vårby	57,3	51,7	37,7	58,8
33	51,4	Huddinge	Västra Flemingsberg-Huddinge sjukhus	54,2	48,1	51,5	51,8
34	51,7	Göteborg	Lövgärdet	52,8	50,3	45,6	58,1
35	51,8	Sundsvall	Nacksta Västra	50,4	65,0	38,6	53,0
36	52,1	Landskrona	Landskrona 4	49,0	62,7	44,7	51,9
37	52,3	Botkyrka	Alby	56,1	49,0	45,8	58,4
38	52,5	Malmö	Heleneholm	52,7	52,2	53,0	52,1
39	53,5	Linköping	Ryd 2	45,7	74,0	52,9	41,1
40	53,5	Landskrona	Landskrona 5	52,0	61,7	44,7	55,7
41	53,5	Botkyrka	Fittja	51,7	54,9	58,0	49,4
42	53,7	Västerås	Vallby Södra	47,8	61,8	54,3	50,7
43	53,7	Södertälje	Ronna	50,9	59,3	53,8	50,7
44	53,8	Malmö	Kroksbäck	57,2	60,8	38,8	58,6
45	54,1	Stockholm	Skärholmen	56,4	53,3	47,5	59,0
46	54,1	Örebro	Brickebacken norra	47,9	69,0	51,3	48,2
47	54,1	Örebro	Brickebacken södra	48,6	70,1	51,3	46,6
48	54,1	Norrköping	Hageby Nordöstra	41,4	60,3	64,8	50,1
49	54,2	Karlskrona	Marieberg m.fl.	53,4	64,3	42,4	56,7
50	54,6	Kalmar	Kalmar 21 (Två bröders väg m.m.)	47,4	68,7	52,9	49,6
51	54,7	Nyköping	Västra Brandkärr	49,3	63,0	53,8	52,8
52	54,9	Göteborg	Eriksbo	57,1	60,3	40,4	61,8
53	55,1	Malmö	Lindängen	53,5	46,2	62,9	57,7
54	55,1	Skövde	Ryds Centrum	50,3	55,9	59,8	54,4
55	55,1	Uppsala	Norra Gottsunda	49,4	60,4	61,7	49,0

Ranking	Index	Kommun	Utanförskapsområde	Sysselsättning	Valdeltagande	Skolresultat	Inkomst
56	55,2	Linköping	Skäggetorp 2	45,6	66,6	59,5	49,1
57	55,2	Örebro	Varberga östra	49,4	63,2	59,5	48,8
58	55,3	Landskrona	Landskrona 3	55,1	64,9	44,7	56,4
59	55,4	Borås	Hässleholmen-Fjärding	46,3	58,9	67,3	49,0
60	55,5	Eskilstuna	Fröslunda-Björkhultsvägen	50,6	61,5	55,8	54,1
61	55,8	Örebro	Varberga västra	48,8	65,9	59,5	49,0
62	56,0	Kristianstad	Gamlegården Södra	46,8	55,6	71,3	50,4
63	56,2	Linköping	Skäggetorp 1	46,9	64,1	59,5	54,3
64	56,5	Uppsala	Västra Gottsunda	51,2	61,9	61,7	51,2
65	56,6	Göteborg	Frölunda torg*	53,5	58,3	60,3	54,2
66	56,6	Uddevalla	Bäve 7	42,8	58,9	75,9	48,9
67	56,7	Helsingborg	Furutorp	49,3	63,2	64,8	49,5
68	56,7	Helsingborg	Högaborg Västra	52,7	57,9	64,8	51,5
69	56,7	Landskrona	Landskrona 6	55,3	64,4	49,1	58,1
70	56,7	Eskilstuna	Årby	49,7	60,3	63,5	53,4
71	56,7	Norrköping	Hageby Sydöstra	44,3	65,1	64,8	52,7
72	57,0	Örebro	Baronbackarna	49,9	66,1	60,5	51,4
73	57,2	Borlänge	Tjärna Ängar-Paradiset	45,9	69,9	67,3	45,6
74	57,4	Kristianstad	Gamlegården Norra	47,3	61,2	71,3	49,6
75	57,4	Botkyrka	Norsborg	59,1	56,3	53,1	61,1
76	57,5	Skellefteå	Anderstorp Centrala	46,3	65,0	67,9	50,7
77	57,5	Malmö	Möllevången	56,1	56,9	66,7	50,3
78	57,6	Malmö	Persborg-Hindby	59,9	58,0	48,9	63,8
79	57,7	Örebro	Oxhagen	43,8	66,1	76,2	44,7
80	57,8	Trollhättan	Sylte Norra	55,2	61,2	55,3	59,3
81	57,8	Västerås	Råby Södra	48,5	56,8	72,6	53,3
82	57,8	Västerås	Bäckby centrala	48,4	63,6	64,3	55,1
83	57,9	Uppsala	Södra Valsåtra	49,5	64,0	72,4	45,5
84	58,1	Södertälje	Geneta	57,1	55,1	60,9	59,2
85	58,1	Gävle	Andersberg 1 (Tordönsgatan m.m.)	47,4	58,7	74,0	52,5
86	58,2	Örebro	Markbacken	50,8	70,1	60,5	51,4
87	58,3	Norrköping	Ektorp-Strömbacken	49,4	62,0	69,7	52,1
88	58,4	Eskilstuna	Fröslunda-Tallåsparken	53,9	67,6	55,8	56,3
89	58,6	Jönköping	Kristina 10 (västra Österängen)	59,7	60,5	56,6	57,4
90	58,6	Karlstad	Kronoparken 2* (Flöjtgatan m.m.)	46,6	66,6	76,4	44,8
91	58,7	Halmstad	Martin Luther 13 (södra Andersberg)	47,7	52,4	84,0	50,6
92	58,7	Helsingborg	Fredriksdal Östra	54,7	58,4	62,9	58,8
93	58,8	Norrköping	Hageby Nordvästra	48,2	66,0	64,8	55,9
94	58,8	Helsingborg	Planteringen Norra	49,5	57,7	70,7	57,4
95	58,9	Västerås	Pettersberg	53,9	66,3	54,3	61,3
96	59,1	Hudiksvall	Hälsingtuna 4 (Kasköplan m.m.)	46,7	61,4	75,6	52,7
97	59,1	Jönköping	Råslätt Södra	51,5	66,4	68,1	50,5
98	59,2	Kalmar	Kalmar 20 (Två systrars väg m.m.)	58,3	63,9	52,9	61,8
99	59,3	Eskilstuna	Årsta	50,6	64,7	67,6	54,4
100	59,3	Borås	Norrby Spinnaren	53,8	63,9	63,8	55,8
101	59,4	Gävle	Öster	51,9	59,9	72,2	53,5
102	59,4	Landskrona	Landskrona 7	58,9	66,3	49,1	63,4
103	59,7	Helsingborg	Drottninghög Östra	54,1	62,4	62,9	59,3
104	59,7	Jönköping	Råslätt Norra	51,8	64,7	68,1	54,1
105	59,7	Helsingborg	Drottninghög Västra	57,7	57,1	62,9	61,0
106	59,7	Söderhamn	Söderhamn Västra	44,7	64,9	69,2	60,0
107	59,8	Åstorp	Åstorp Bjärshög	57,5	58,1	65,2	58,3
108	59,8	Uddevalla	Bäve 8	51,1	58,2	75,9	54,1
109	59,8	Sala	Åkra	53,0	66,9	62,1	57,3
110	60,0	Växjö	Nydala	49,5	60,2	78,1	52,1
111	60,0	Köping	Nygård-Skogsbrynet	53,6	61,3	69,1	55,9
112	60,1	Halmstad	Martin Luther 12 (norra Andersberg)	49,7	56,0	84,0	50,9

<i>Ranking</i>	<i>Index</i>	<i>Kommun</i>	<i>Utanförskapsområde</i>	<i>Sysselsättning</i>	<i>Valdeltagande</i>	<i>Skolresultat</i>	<i>Inkomst</i>
113	60,3	Norrköping	Nordantill Nordvästra	55,4	68,8	59,6	57,4
114	60,3	Hässleholm	Hässleholm 11 (Gärdesvägen m.m.)	54,1	59,6	73,4	54,1
115	60,5	Malmö	Augustenborg-Lönnngatan	55,2	57,1	73,3	56,6
116	60,6	Linköping	Skäggetorp 4	56,2	65,3	59,5	61,3
117	60,6	Linköping	Skäggetorp 5	56,2	65,3	59,5	61,3
118	60,6	Jönköping	Kristina 12 (östra Österängen)	58,8	66,1	56,6	61,0
119	60,8	Trollhättan	Lextorp Norra	56,6	65,9	55,3	65,5
120	61,1	Eskilstuna	Nyfors Centrum	54,6	55,0	76,0	58,9
121	61,3	Jönköping	Huskvarna 6 (Öxnehaga)	59,7	67,4	56,6	61,4
122	61,4	Malmö	Bellevuegården	57,6	62,0	66,3	59,7
123	61,4	Borås	Hulta Västra	54,4	65,9	67,3	58,2
124	61,6	Uppsala	Mellersta Gottsunda	58,6	67,4	61,7	58,6
125	61,6	Vänersborg	Vänersborg 19	51,3	56,4	77,7	61,0
126	61,6	Sandviken	Sandviken 13	52,2	55,9	79,7	58,7
127	61,9	Malmö	Gullvik	55,4	59,9	73,3	59,0
128	62,0	Malmö	Kirsebergsstaden	59,2	60,0	69,3	59,6
129	62,6	Hallstahammar	Nibble	55,0	64,5	70,7	60,1
130	62,6	Sollentuna	Sollentuna Centrum	58,6	58,6	74,4	58,8
131	62,6	Norrköping	Navestad Ringarna	50,9	66,3	75,9	57,5
132	62,7	Kristianstad	Österäng Södra	54,9	63,2	74,6	58,1
133	62,8	Norrköping	Marielund Nordost	50,5	60,8	83,6	56,2
134	63,2	Norrköping	Hageby Sydvästra	55,9	69,1	64,8	62,9
135	63,4	Eskilstuna	Skiftinge-Sahl	57,0	66,3	67,6	62,9
136	63,6	Sandviken	Sandviken 2	55,4	72,2	64,5	62,1
137	63,7	Helsingborg	Närlunda	59,3	67,0	64,8	63,6
138	63,7	Borås	Kristineberg-Gässlösa	58,2	62,4	67,4	66,9
139	63,9	Borås	Hässleholmen-Boda	58,5	64,1	67,3	65,8
140	64,2	Helsingborg	Planteringen Södra	59,7	64,7	70,7	61,8
141	64,2	Borås	Sjöbo-Nollhaga	54,3	62,9	74,2	65,5
142	64,4	Luleå	Luleå 10 (Tunastigen m.m.)	59,1	62,1	73,8	62,6
143	64,5	Falun	Bojsenburg	53,6	66,3	83,2	54,7
144	64,6	Ronneby	Espedalen	53,7	68,9	77,9	58,0
145	64,8	Västerås	Hammarby	58,3	64,1	72,6	64,2
146	65,0	Växjö	Dalbo	56,1	67,1	79,7	56,9
147	65,0	Borås	Sjöboklintområdet	58,4	61,2	74,2	66,3
148	65,1	Västervik	Västervik 8	57,3	67,1	64,5	71,5
149	65,2	Hultsfred	Hultsfred Södra	59,7	68,6	68,6	64,0
150	65,3	Ludvika	Näset	59,0	59,5	76,2	66,7
151	65,5	Nybro	Nybro 3	57,5	61,8	77,5	65,0
152	65,7	Helsingborg	Högaborg Östra	58,5	60,8	84,9	58,5
153	65,8	Motala	Agneshög	59,5	68,5	67,0	68,1
154	66,5	Landskrona	Landskrona 8	58,7	67,0	77,2	63,3
155	66,6	Borås	Sjöbo-Ekäng	58,7	63,9	74,2	69,5
156	68,7	Halmstad	Snöstorp 1 (västra Vallås)	59,6	64,9	86,7	63,6

* = Sysselsättningstalen korregerade med hänsyn till antalet studentlägenheter i området.

4 Landet vi ärvde: Arvet efter Mona Sahlin

4.1 Utanförskapsområdenas utmärkande drag

Tabellen på de föregående sidorna summerar hur dessa områden i november 2006 präglades av utanförskap på punkt efter punkt:

1. **Låg sysselsättning:** 50,8 procent av invånarna i åldrarna 20–64 år var sysselsatta, jämfört med 79,1 procent i landet som helhet
2. **Lågt valdeltagande:** 60,4 procent röstade i kommunalvalet 2006, jämfört med 79,4 procent i landet som helhet
3. **Låga skolresultat:** 59,8 procent av niondeklassarna 2006/07 klarade grundskolans utbildningsmål, jämfört med 76,1 procent i landet som helhet
4. **Låga förvärvsinkomster:** 53,7 procent av invånarna i åldrarna 20–64 år hade förvärvsinkomster över 127 000 kronor, jämfört med 79,1 procent i landet som helhet

Denna bild kan nu fördjupas och nyanseras ytterligare genom att beskriva andra faktorer som är kännetecknande för utanförskapsområdena.

Det har funnits en föreställning att utanförskapsområden är detsamma som miljonprogrammets storskaliga förortsområden. Som framgått av tidigare versioner av Utanförskapets karta är denna bild inte rättvisande. På samma sätt som många miljonprogramsområden har en någorlunda stabil eller rentav god situation, finns det många utanförskapsområden som inte stämmer med schablonbilden.

Hösten 2006 hade utanförskapsområdena spritt sig över hela Sverige, från Malmö i söder till Luleå i norr. Det fanns utanförskapsområden i alla län utom Gotland och Jämtland. Detta innebär att Värmland, Västerbotten och Norrbotten, som i förra kartläggningen saknade utanförskapsområden, nu finns med på utanförskapets karta.

Sex utanförskapsområden i storstäderna hade över 10 000 invånare vardera: i fallande ordning Södra Rosengård i Malmö, Husby i Stockholm, Nydala i Malmö, Alby i Botkyrka, Möllevången i Malmö och Norsborg i Botkyrka. Samtidigt fanns det år 2006 också utanförskapsområden med bara tusentalet invånare, till exempel i Sandviken, Hudiksvall och Söderhamn.

Det sammanlagda antalet människor som bodde i utanförskapsområden hösten 2006 var 493 070, vilket är i princip oförändrat jämfört med senaste kartläggningen då antalet invånare (korrigerat för rensningar, se sidan 7) var 492 373.

Som redovisats är det de tre första punkterna i listan ovan – sysselsättning, valdeltagande och skolresultat – som ligger till grund för vilka områden som här definieras som utanförskapsområden. Vi kan nu gå vidare till att konstatera att detta sociala utanförskap under perioden 2004–2006 fick en allt starkare etnisk dimension, och att utanförskapet drabbade kvinnor särskilt hårt.

Utöver de tidigare nämnda faktorerna kännetecknas utanförskapsområdena av:

5. **Låg och sjunkande sysselsättning för kvinnor:** Enbart 47,5 procent av kvinnorna i åldrarna 20–64 år hade förvärvsarbete hösten 2006, att jämföra med 53,9 procent av männen. Detta är en uppseendeväckande låg andel eftersom det innebär att kvinnornas förvärvsfrekvens i utanförskapsområden rentav är lägre än 2004, då motsvarande siffra i motsvarande områden var 47,6 procent. Den marginella ökningen av sysselsättningen med 0,4 procentenheter åren 2004–06 som kan iakttas för 2006 års utanförskapsområden kom alltså helt och hållet männen till godo.

I 18 områden nådde kvinnornas sysselsättning år 2006 inte ens upp till 40 procent (år 2004 var siffran 17). Det fanns också två utanförskapsområden där inte ens 30 procent av kvinnorna hade sysselsättning: södra Rosengård i Malmö samt Norrby–Billdalsgatan i Borås. För männen var respektive siffror fyra områden under 40 procent och noll områden under 30 procent (samma antal som 2004).

6. **Hög invandrartäthet:** 44,9 procent av invånarna i utanförskapsområdena 2006 var födda utanför Sverige, och av de utlandsfödda var 56,1 procent födda utanför Europa. Detta är en kraftig ökning på bara två år: vår förra kartläggning visade att utlandsfödda personer utgjorde 38 procent av befolkningen i utanförskapsområdena 2004 (varav drygt hälften var födda utanför Europa).

I de 20 mest utsatta områdena 2006 var 57 procent utlandsfödda varav 64 procent var födda utanför Europa, en ökning från 52 procent respektive 60 procent i de 20 mest utsatta områdena i kartläggningen för år 2004. Sammanfattningsvis ser vi alltså att invandrade personer och deras barn födda i Sverige utgjorde en växande majoritet av de människor som levde i utanförskapsområden under perioden 2004–2006.

7. **Dominerande ställning för hyresrätter:** 89,0 procent av befolkningen i utanförskapsområdena bodde hösten 2006 i hyresrätt, en marginell minskning jämfört med hösten 2004 då andelen låg på 90,9 procent. I hela 52 utanförskapsområden bodde över 99 procent av invånarna i hyresrätt, och det fanns också åtta utanförskapsområden där andelen var exakt 100 procent.
8. **Låg genomsnittlig utbildningsnivå:** 34,0 procent av invånarna i åldrarna 20–64 år hade högst grundskoleutbildning eller ingen utbildning alls. I det område som hade lägst utbildningsnivå, Södra Rinkeby, låg siffran år 2006 så högt som 50,0 procent, och i ytterligare 21 områden var det över 40 procent av invånarna i dessa åldrar som hade ingen eller enbart förgymnasial utbildning.

Tabell 2: Utanförsöksområdenas utmärkande drag november 2006

Ranking	Kommun	Utanförsöksområde	Syssel- sättning kvinnor, %	Födda utanför Sverige, %	Varav födda utanför Europa, %	Okänd eller förgymnasial utbildning, %	Boende i hyresrätt, %
1	Malmö	Södra Rosengård	24,8	63,0	61,4	47,6	98,8
2	Göteborg	Östra Bergsjön	32,8	59,1	59,3	42,5	90,9
3	Malmö	Norra Rosengård	41,9	61,0	31,0	39,4	100,0
4	Karlskrona	Kungsmarken	40,5	57,7	54,8	44,6	99,7
5	Stockholm	Husby	45,8	60,9	80,6	33,7	90,2
6	Göteborg	Gårdstensberget	41,1	57,4	60,9	39,1	87,2
7	Göteborg	Hjällbo	33,6	60,9	69,8	44,0	93,4
8	Södertälje	Hovsjö	40,4	58,0	66,4	44,8	81,9
9	Malmö	Sofielund	45,8	40,0	50,6	27,0	86,2
10	Stockholm	Norra Rinkeby	40,0	60,3	62,5	46,0	100,0
11	Göteborg	Hammarkullen	36,1	57,7	73,2	40,8	74,0
12	Örebro	Vivalla östra	34,6	48,2	81,5	46,1	99,7
13	Stockholm	Norra Tensta	40,4	57,8	70,1	44,8	97,4
14	Stockholm	Södra Rinkeby	36,1	61,0	68,9	50,0	98,3
15	Göteborg	Norra Biskopsgården	37,9	51,7	55,6	39,5	88,7
16	Malmö	Holma	39,7	52,8	52,5	33,9	100,0
17	Stockholm	Hjulsta	47,6	59,6	81,9	40,7	96,7
18	Linköping	Ryd 3*	36,0	32,6	79,3	21,4	99,6
19	Trollhättan	Kronogård Norra	43,1	45,0	40,4	38,6	99,7
20	Stockholm	Södra Tensta	43,9	58,5	71,7	41,0	92,1
21	Göteborg	Västra Bergsjön	48,5	44,7	56,6	30,0	90,2
22	Örebro	Vivalla norra	39,5	38,1	69,2	41,4	99,7
23	Eskilstuna	Råbergstorp	39,8	40,7	73,3	40,3	99,6
24	Stockholm	Rågsved	56,6	46,6	68,6	30,8	99,9
25	Malmö	Nydala	45,8	47,9	43,3	33,6	93,9
26	Örebro	Vivalla västra	42,0	38,4	69,1	39,9	99,9
27	Trollhättan	Kronogård Södra	46,6	47,1	46,2	36,4	85,1
28	Borås	Norrby Billdalsgatan	29,7	53,9	52,5	39,7	100,0
29	Borås	Hässleholmen-Alnen	38,9	54,7	51,2	39,2	94,8
30	Gävle	Sätra 3*	36,9	34,3	76,3	28,5	98,6
31	Landskrona	Landskrona 12	39,3	50,4	33,7	37,2	98,8
32	Huddinge	Vårby	54,0	51,9	51,0	35,8	96,6
33	Huddinge	Västra Flemingsberg-Huddinge sjukhus	52,0	54,7	58,0	32,8	87,3
34	Göteborg	Lövgärdet	48,5	52,2	48,8	32,4	88,7
35	Sundsvall	Nacksta Västra	51,8	22,6	55,5	31,4	96,0
36	Landskrona	Landskrona 4	46,5	41,0	25,0	31,6	98,8
37	Botkyrka	Alby	52,7	54,9	56,9	36,9	77,9
38	Malmö	Heleneholm	50,6	41,1	47,9	26,5	59,2
39	Linköping	Ryd 2	41,5	29,5	70,2	20,0	100,0
40	Landskrona	Landskrona 5	50,0	36,4	21,8	28,4	80,6
41	Botkyrka	Fittja	44,2	61,3	55,8	46,0	81,6
42	Västerås	Vallby Södra	42,9	42,5	56,5	33,5	97,0
43	Södertälje	Ronna	46,6	50,4	60,3	41,9	77,3
44	Malmö	Kroksbäck	54,3	36,7	52,8	27,4	68,7
45	Stockholm	Skärholmen	55,0	50,2	63,3	35,6	77,7
46	Örebro	Brickebacken norra	45,5	32,2	45,9	33,0	99,6
47	Örebro	Brickebacken södra	45,1	32,4	58,9	32,5	98,7
48	Norrköping	Hageby Nordöstra	37,3	34,5	64,8	45,4	99,4
49	Karlskrona	Marieberg m.fl.	50,0	29,5	39,8	28,4	85,3
50	Kalmar	Kalmar 21	43,5	37,1	50,2	31,0	89,5
51	Nyköping	Västra Brandkärr	43,5	30,4	66,3	38,7	99,7
52	Göteborg	Eriksbo	53,3	47,2	53,4	28,7	90,4
53	Malmö	Lindängen	52,7	40,1	37,5	31,5	81,5
54	Skövde	Ryds Centrum	44,9	47,3	62,5	37,7	99,4
55	Uppsala	Norra Gottsunda	45,6	50,3	80,6	30,2	99,7
56	Linköping	Skäggetorp 2	41,4	48,4	57,2	36,8	99,0
57	Örebro	Varberga östra	44,1	42,7	57,6	32,1	99,5
58	Landskrona	Landskrona 3	53,4	34,3	19,0	29,3	89,0
59	Borås	Hässleholmen-Fjärding	43,2	56,3	60,9	38,7	85,5
60	Eskilstuna	Fröslunda-Björkhultsvägen	47,4	34,6	61,9	34,4	99,9

Ranking	Kommun	Utanförskapsområde	Sysse- sättning kvinnor, %	Födda utanför Sverige, %	Varav födda utanför Europa, %	Okänd eller förgymnasial utbildning, %	Boende i hyresrätt, %
61	Örebro	Varberga västra	42,1	40,5	55,5	29,1	99,5
62	Kristianstad	Gamlegården Södra	46,8	35,5	52,2	33,8	93,5
63	Linköping	Skäggetorp 1	43,3	38,5	60,3	38,3	98,7
64	Uppsala	Västra Gottsunda	50,3	42,5	78,4	27,5	99,8
65	Göteborg	Frölunda torg*	51,8	36,6	62,0	26,9	97,2
66	Uddevalla	Bäve 7	38,6	47,0	54,5	43,1	99,2
67	Helsingborg	Furutorp	46,6	36,8	39,4	26,8	96,2
68	Helsingborg	Högaborg Västra	48,2	42,2	38,6	27,6	98,8
69	Landskrona	Landskrona 6	53,2	36,7	24,9	31,8	55,6
70	Eskilstuna	Årby	44,3	47,5	58,3	33,7	99,8
71	Norrköping	Hageby Sydöstra	38,8	36,6	42,3	42,8	99,7
72	Örebro	Baronbackarna	46,6	38,9	47,2	27,4	97,5
73	Borlänge	Tjärna Ängar-Paradiset	45,8	34,9	57,5	38,5	62,2
74	Kristianstad	Gamlegården Norra	42,1	47,4	52,2	35,7	97,6
75	Botkyrka	Norsborg	56,1	47,6	57,3	37,6	83,0
76	Skellefteå	Anderstorp Centrala	45,8	17,3	61,4	23,9	90,8
77	Malmö	Möllevången	54,7	31,6	49,0	17,4	99,8
78	Malmö	Persborg-Hindby	57,2	40,0	27,2	28,9	50,6
79	Örebro	Oxhagen	41,6	47,7	62,5	40,0	99,9
80	Trollhättan	Sylte Norra	50,0	33,1	49,9	30,1	72,2
81	Västerås	Råby Södra	44,9	40,2	70,3	31,5	97,3
82	Västerås	Bäckby centrala	45,5	40,0	64,3	38,9	90,4
83	Uppsala	Södra Valsätra	46,7	45,4	74,9	28,4	99,7
84	Södertälje	Geneta	52,9	44,3	60,8	39,0	68,6
85	Gävle	Andersberg 1	45,0	26,4	74,6	35,0	99,6
86	Örebro	Markbacken	44,4	40,9	62,3	30,0	99,8
87	Norrköping	Ektorp-Strömbacken	50,6	23,5	56,3	24,4	96,4
88	Eskilstuna	Fröslunda-Tallåsparken	49,5	33,0	67,1	30,5	86,6
89	Jönköping	Kristina 10	55,2	38,2	55,1	24,9	98,3
90	Karlstad	Kronoparken 2*	43,2	34,8	67,7	30,0	86,8
91	Halmstad	Martin Luther 13	43,6	54,8	31,7	38,7	99,8
92	Helsingborg	Fredriksdal Östra	52,3	31,9	36,9	31,2	91,3
93	Norrköping	Hageby Nordvästra	43,2	33,3	55,1	32,9	83,3
94	Helsingborg	Planteringen Norra	44,4	37,4	42,8	34,3	88,4
95	Västerås	Pettersberg	49,8	35,5	56,6	27,0	97,0
96	Hudiksvall	Hälsingtuna 4	45,3	29,7	73,5	33,5	99,5
97	Jönköping	Råslätt Södra	46,5	45,2	58,7	31,7	70,1
98	Kalmar	Kalmar 20	53,0	30,4	35,3	25,7	99,3
99	Eskilstuna	Ärsta	46,9	42,4	77,2	31,9	67,2
100	Borås	Norrby Spinnaren	51,8	51,7	57,4	39,6	96,7
101	Gävle	Öster	50,4	29,7	71,8	31,1	85,4
102	Landskrona	Landskrona 7	57,8	31,4	26,3	29,4	70,0
103	Helsingborg	Drottninghög Östra	48,5	42,4	28,7	31,7	99,8
104	Jönköping	Råslätt Norra	46,3	46,4	58,5	37,7	99,3
105	Helsingborg	Drottninghög Västra	50,7	41,8	31,8	35,1	99,2
106	Söderhamn	Söderhamn Västra	41,7	19,1	58,8	36,1	69,4
107	Åstorp	Åstorp Bjärshög	53,8	33,9	29,3	37,5	65,4
108	Uddevalla	Bäve 8	43,9	38,6	61,2	36,2	83,7
109	Sala	Åkra	47,2	27,8	61,3	32,3	93,3
110	Växjö	Nydala	44,1	53,2	54,8	33,2	99,5
111	Köping	Nygård-Skogsbrynet	50,0	38,1	43,5	37,6	96,9
112	Halmstad	Martin Luther 12	47,3	51,9	41,1	33,8	99,5
113	Norrköping	Nordantill Nordvästra	50,7	30,2	36,4	19,9	99,9
114	Hässleholm	Hässleholm 11	48,5	41,9	44,7	36,7	73,8
115	Malmö	Augustenborg-Lönngatan	53,4	44,8	23,5	23,4	99,6
116	Linköping	Skäggetorp 4	51,1	21,2	63,7	30,2	94,2
117	Linköping	Skäggetorp 5	51,1	21,2	63,5	30,2	94,2
118	Jönköping	Kristina 12	49,9	34,3	59,2	26,0	98,6
119	Trollhättan	Lextorp Norra	51,9	40,9	37,8	32,3	58,0
120	Eskilstuna	Nyfors Centrum	47,6	41,5	57,2	28,6	99,9
121	Jönköping	Huskvarna 6	52,5	40,4	63,0	32,4	99,7
122	Malmö	Bellevuegården	55,8	32,4	50,5	25,2	91,9

<i>Ranking</i>	<i>Kommun</i>	<i>Utanförskapsområde</i>	<i>Sysselsättning kvinnor, %</i>	<i>Födda utanför Sverige, %</i>	<i>Varav födda utanför Europa, %</i>	<i>Okänd eller förgymnasial utbildning, %</i>	<i>Boende i hyresrätt, %</i>
123	Borås	Hulta Västra	49,5	49,8	49,7	33,7	78,6
124	Uppsala	Mellersta Gottsunda	56,3	33,4	63,2	23,9	99,9
125	Vänersborg	Vänersborg 19	47,1	37,6	26,8	37,5	82,4
126	Sandviken	Sandviken 13	48,8	26,5	64,2	44,0	90,1
127	Malmö	Gullvik	54,1	39,3	49,2	29,5	53,5
128	Malmö	Kirsebergsstaden	58,9	27,7	39,0	22,6	83,0
129	Hallstahammar	Nibble	49,9	32,7	46,4	34,6	67,3
130	Sollentuna	Sollentuna Centrum	55,3	51,9	65,8	29,3	100,0
131	Norrköping	Navestad Ringarna	44,6	39,1	25,4	38,5	99,7
132	Kristianstad	Österäng Södra	53,1	35,2	51,5	31,9	100,0
133	Norrköping	Marielund Nordost	44,8	47,9	34,8	33,5	98,0
134	Norrköping	Hageby Sydvästra	51,3	28,9	60,3	33,0	68,7
135	Eskilstuna	Skiftinge-Sahl	55,5	34,6	56,3	29,1	71,0
136	Sandviken	Sandviken 2	50,7	23,7	74,1	32,3	63,8
137	Helsingborg	Närlunda	55,8	33,3	44,0	27,6	95,4
138	Borås	Kristineberg-Gässlösa	54,5	31,5	23,4	30,0	89,4
139	Borås	Hässleholmen-Boda	55,3	36,4	52,4	31,6	68,5
140	Helsingborg	Planteringen Södra	56,4	30,3	39,3	30,3	65,1
141	Borås	Sjöbo-Nollhaga	50,3	30,8	35,4	32,4	99,3
142	Luleå	Luleå 10	58,0	21,1	57,6	20,2	98,7
143	Falun	Bojsenburg	53,2	13,5	69,9	20,6	99,8
144	Ronneby	Espedalen	55,7	27,9	42,0	26,7	79,5
145	Västerås	Hammarby	56,4	38,2	55,6	28,3	59,9
146	Växjö	Dalbo	53,0	44,8	46,7	25,8	99,8
147	Borås	Sjöboklintområdet	55,2	32,1	39,4	33,3	96,9
148	Västervik	Västervik 8	53,1	16,3	38,4	29,0	81,5
149	Hultsfred	Hultsfred Södra	54,0	21,9	43,2	33,0	50,2
150	Ludvika	Näset	55,2	11,7	47,9	33,5	81,1
151	Nybro	Nybro 3	53,0	26,5	22,6	33,1	95,7
152	Helsingborg	Högaborg Östra	57,2	39,4	33,7	23,6	100,0
153	Motala	Agneshög	53,9	22,9	48,6	30,6	80,6
154	Landskrona	Landskrona 8	56,7	26,0	10,7	26,7	91,7
155	Borås	Sjöbo-Ekäng	51,9	32,9	21,4	30,9	96,8
156	Halmstad	Snöstorp 1	55,1	33,1	26,5	29,5	99,4

* = Sysselsättningstalen ej korrekterade med hänsyn till antalet studentlägenheter i området. De är alltså inte direkt jämförbara med uppgifterna i tabellen på sidorna 12–14.

4.2 Utanförskap och bristande jämställdhet

Det finns en tydlig könsdimension i utanförskapet. För att få en förtydligad bild av dessa skillnader mellan kvinnors och mäns situation i utanförskapsområdena har vi analyserat dels avståndet mellan kvinnors och mäns sysselsättningsgrad, dels kvinnors sysselsättningsnivå i absoluta tal.

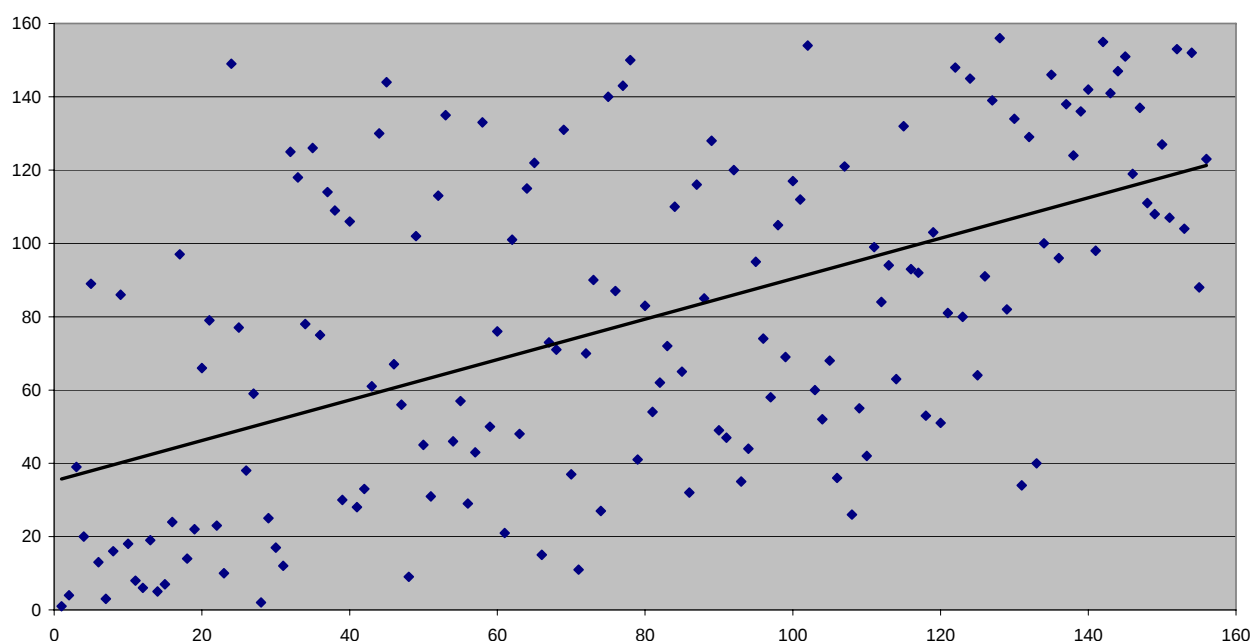
Utifrån dessa data har vi konstruerat ett *ojämställdhetsindex* från 0 till 100, framräknat genom att från procenttalet 100 (full sysselsättning) subtrahera skillnaden i sysselsättningsgrad mellan könen och därefter multiplicera differensen med kvinnornas sysselsättningsgrad i procent.

Indextalet 100 skulle då ange att 100 procent av kvinnorna är sysselsatta och att kvinnors sysselsättningsgrad dessutom inte skiljer sig från männens, medan indextalet 0 skulle ange att inte en enda kvinna deltog på arbetsmarknaden. Ett lågt indextal indikerar alltså låg sysselsättning bland kvinnor kombinerat med stora könsskillnader i sysselsättningsgrad.

Södra Rosengård i Malmö är inte bara det mest utsatta utanförskapsområdet utan har, med denna måttstock, också de största könsskillnaderna i utanförskapet. Södra Rosengårds indextal är 22,2, vilket baserar sig på att skillnaden i kvinnors och mäns sysselsättningsgrad är hela 10,3 procentenheter och att kvinnornas sysselsättning är låga 24,8 procent. Utgångsvärdet 100 minus 10,3 ger 89,7 som i sin tur multipliceras med 24,8 procent, vilket ger indextalet 22,2.

Även om det finns stora variationer när det gäller utanförskapsområdenas placering på ojämställdhetslistan finns det också en tydlig övergripande trend: ju starkare utanförskap, desto mer påtaglig är ojämställdheten. Detta visas av följande diagram, som anger de olika utanförskapsområdenas placering på listorna över utanförskaps- och ojämställdhetsindexen.

Figur 3: Jämförelse av utanförskapsområdenas rankingtal på utanförskapets index respektive ojämställdhetens index

Tabell 3: Ojämsställdhetens index november 2006

Ranking ojämsställd- hetsindex	Ranking utanför- skapslistan	Kommun	Utanförskapsområde	Syssel- sättning män, %	Syssel- sättning kvinnor, %	Skillnad kvinnor/ män, %	Ojämsställd- hetsindex
1	1	Malmö	Södra Rosengård	35,1	24,8	-10,3	22,2
2	28	Borås	Norrby Billdalsgatan	46,2	29,7	-16,6	24,8
3	7	Göteborg	Hjällbo	45,6	33,6	-12,0	29,5
4	2	Göteborg	Östra Bergsjön	40,6	32,8	-7,7	30,3
5	14	Stockholm	Södra Rinkeby	49,7	36,1	-13,6	31,2
6	12	Örebro	Vivalla östra	43,9	34,6	-9,4	31,3
7	15	Göteborg	Norra Biskopsgården	52,8	37,9	-14,8	32,3
8	11	Göteborg	Hammarkullen	45,6	36,1	-9,5	32,6
9	48	Norrköping	Hageby Nordöstra	45,7	37,3	-8,4	34,1
10	23	Eskilstuna	Råbergstorp	53,0	39,8	-13,2	34,6
11	71	Norrköping	Hageby Sydöstra	49,3	38,8	-10,5	34,8
12	31	Landskrona	Landskrona 12	49,8	39,3	-10,4	35,2
13	6	Göteborg	Gårdstensberget	54,9	41,1	-13,8	35,4
14	18	Linköping	Ryd 3*	37,2	36,0	-1,2	35,5
15	66	Uddevalla	Bäve 7	46,7	38,6	-8,0	35,5
16	8	Södertälje	Hovsjö	51,8	40,4	-11,4	35,8
17	30	Gävle	Sätra 3*	39,8	36,9	-2,9	35,9
18	10	Stockholm	Norra Rinkeby	49,4	40,0	-9,4	36,2
19	13	Stockholm	Norra Tensta	50,6	40,4	-10,2	36,3
20	4	Karlskrona	Kungsmarken	30,5	40,5	10,0	36,4
21	61	Örebro	Varberga västra	54,4	42,1	-12,3	36,9
22	19	Trollhättan	Kronogård Norra	57,5	43,1	-14,3	36,9
23	22	Örebro	Vivalla norra	45,2	39,5	-5,7	37,2
24	16	Malmö	Holma	46,0	39,7	-6,2	37,3
25	29	Borås	Hässleholmen-Alnen	42,5	38,9	-3,7	37,4
26	108	Uddevalla	Bäve 8	58,2	43,9	-14,3	37,6
27	74	Kristianstad	Gamlegården Norra	52,3	42,1	-10,2	37,8
28	41	Botkyrka	Fittja	58,6	44,2	-14,3	37,9
29	56	Linköping	Skäggetorp 2	49,4	41,4	-8,0	38,1
30	39	Linköping	Ryd 2	48,9	41,5	-7,4	38,4
31	51	Nyköping	Västra Brandkärr	55,0	43,5	-11,5	38,5
32	86	Örebro	Markbacken	57,4	44,4	-13,0	38,6
33	42	Västerås	Vallby Södra	52,6	42,9	-9,8	38,7
34	131	Norrköping	Navestad Ringarna	57,3	44,6	-12,7	38,9
35	93	Norrköping	Hageby Nordvästra	52,7	43,2	-9,6	39,1
36	106	Söderhamn	Söderhamn Västra	47,6	41,7	-5,8	39,3
37	70	Eskilstuna	Ärby	55,2	44,3	-11,0	39,4
38	26	Örebro	Vivalla västra	47,9	42,0	-5,9	39,6
39	3	Malmö	Norra Rosengård	47,3	41,9	-5,4	39,7
40	133	Norrköping	Marielund Nordost	56,0	44,8	-11,2	39,7
41	79	Örebro	Oxhagen	46,0	41,6	-4,4	39,8
42	110	Växjö	Nydala	53,4	44,1	-9,3	40,0
43	57	Örebro	Varberga östra	53,5	44,1	-9,3	40,0
44	94	Helsingborg	Planteringen Norra	54,0	44,4	-9,6	40,1
45	50	Kalmar	Kalmar 21	51,2	43,5	-7,7	40,2
46	54	Skövde	Ryds Centrum	55,5	44,9	-10,6	40,2
47	91	Halmstad	Martin Luther 13	51,3	43,6	-7,7	40,2
48	63	Linköping	Skäggetorp 1	50,3	43,3	-7,0	40,3
49	90	Karlstad	Kronoparken 2*	49,8	43,2	-6,6	40,3
50	59	Borås	Hässleholmen-Fjärding	49,0	43,2	-5,7	40,7
51	120	Eskilstuna	Nyfors Centrum	61,4	47,6	-13,8	41,0
52	104	Jönköping	Råslätt Norra	57,1	46,3	-10,9	41,2
53	118	Jönköping	Kristina 12	66,7	49,9	-16,8	41,5
54	81	Västerås	Råby Södra	51,8	44,9	-6,9	41,8
55	109	Sala	Åkra	58,5	47,2	-11,3	41,9
56	47	Örebro	Brickebacken södra	52,2	45,1	-7,1	41,9
57	55	Uppsala	Norra Gottsunda	52,9	45,6	-7,4	42,2
58	97	Jönköping	Råslätt Södra	55,5	46,5	-9,0	42,3
59	27	Trollhättan	Kronogård Södra	55,8	46,6	-9,2	42,3
60	103	Helsingborg	Drottninghög Östra	60,5	48,5	-12,0	42,6
61	43	Södertälje	Ronna	55,0	46,6	-8,4	42,7

<i>Ranking ojämställd- hetsindex</i>	<i>Ranking utanför- skapslistan</i>	<i>Kommun</i>	<i>Utanförskapsområde</i>	<i>Syssel- sättning män, %</i>	<i>Syssel- sättning kvinnor, %</i>	<i>Skillnad kvinnor/ män, %</i>	<i>Ojämställd- hetsindex</i>
62	82	Västerås	Bäckby centrala	51,4	45,5	-5,9	42,8
63	114	Hässleholm	Hässleholm 11	59,7	48,5	-11,2	43,0
64	125	Vänersborg	Vänersborg 19	55,8	47,1	-8,6	43,1
65	85	Gävle	Andersberg 1	49,4	45,0	-4,4	43,1
66	20	Stockholm	Södra Tensta	45,4	43,9	-1,6	43,2
67	46	Örebro	Brickebacken norra	50,5	45,5	-5,0	43,2
68	105	Helsingborg	Drottninghög Västra	65,4	50,7	-14,7	43,2
69	99	Eskilstuna	Årsta	54,0	46,9	-7,1	43,6
70	72	Örebro	Baronbackarna	52,9	46,6	-6,3	43,6
71	68	Helsingborg	Högaborg Västra	57,4	48,2	-9,1	43,8
72	83	Uppsala	Södra Valsätra	52,4	46,7	-5,7	44,0
73	67	Helsingborg	Furutorp	51,9	46,6	-5,3	44,1
74	96	Hudiksvall	Hälsingtuna 4	47,9	45,3	-2,6	44,2
75	36	Landskrona	Landskrona 4	51,4	46,5	-4,9	44,2
76	60	Eskilstuna	Fröslunda-Björkhultsvägen	53,9	47,4	-6,5	44,3
77	25	Malmö	Nydala	49,0	45,8	-3,2	44,3
78	34	Göteborg	Lövgärdet	56,8	48,5	-8,3	44,5
79	21	Göteborg	Västra Bergsjön	56,8	48,5	-8,2	44,5
80	123	Borås	Hulta Västra	59,5	49,5	-10,0	44,6
81	121	Jönköping	Huskvarna 6	67,5	52,5	-14,9	44,7
82	129	Hallstahammar	Nibble	59,7	49,9	-9,8	45,0
83	80	Trollhättan	Sylte Norra	59,9	50,0	-9,9	45,0
84	112	Halmstad	Martin Luther 12	51,9	47,3	-4,6	45,2
85	88	Eskilstuna	Fröslunda-Tallåsparken	58,1	49,5	-8,6	45,2
86	9	Malmö	Sofielund	46,8	45,8	-1,0	45,4
87	76	Skellefteå	Anderstorp Centrala	46,7	45,8	-0,9	45,4
88	155	Borås	Sjöbo-Ekäng	64,2	51,9	-12,3	45,5
89	5	Stockholm	Husby	46,1	45,8	-0,3	45,6
90	73	Borlänge	Tjärna Ängar-Paradiset	46,0	45,8	-0,3	45,7
91	126	Sandviken	Sandviken 13	55,2	48,8	-6,4	45,7
92	117	Linköping	Skäggetorp 5	61,3	51,1	-10,2	45,9
93	116	Linköping	Skäggetorp 4	61,3	51,1	-10,2	45,9
94	113	Norrköping	Nordantill Nordvästra	59,9	50,7	-9,2	46,0
95	95	Västerås	Pettersberg	57,4	49,8	-7,5	46,1
96	136	Sandviken	Sandviken 2	59,6	50,7	-8,9	46,1
97	17	Stockholm	Hjulsta	50,3	47,6	-2,7	46,3
98	141	Borås	Sjöbo-Nolhaga	58,0	50,3	-7,6	46,5
99	111	Köping	Nygård-Skogsbrynet	57,0	50,0	-7,0	46,5
100	134	Norrköping	Hageby Sydvästra	60,5	51,3	-9,1	46,6
101	62	Kristianstad	Gamlegården Södra	46,7	46,8	0,1	46,8
102	49	Karlskrona	Marieberg m.fl.	56,4	50,0	-6,4	46,8
103	119	Trollhättan	Lextorp Norra	60,8	51,9	-8,9	47,2
104	153	Motala	Agneshög	65,4	53,9	-11,5	47,7
105	98	Kalmar	Kalmar 20	63,2	53,0	-10,1	47,7
106	40	Landskrona	Landskrona 5	53,8	50,0	-3,8	48,1
107	151	Nybro	Nybro 3	62,1	53,0	-9,1	48,2
108	149	Hultsfred	Hultsfred Södra	64,2	54,0	-10,2	48,5
109	38	Malmö	Heleneholm	54,6	50,6	-4,0	48,6
110	84	Södertälje	Geneta	61,0	52,9	-8,1	48,7
111	148	Västervik	Västervik 8	61,5	53,1	-8,4	48,7
112	101	Gävle	Öster	53,1	50,4	-2,7	49,1
113	52	Göteborg	Eriksbo	61,1	53,3	-7,8	49,1
114	37	Botkyrka	Alby	59,2	52,7	-6,5	49,3
115	64	Uppsala	Västra Gottsunda	52,0	50,3	-1,7	49,4
116	87	Norrköping	Ektorp-Strömbacken	48,4	50,6	2,2	49,5
117	100	Borås	Norrby Spinnaren	56,0	51,8	-4,2	49,7
118	33	Huddinge	Västra Flemingsberg-Huddinge sjukhus	56,3	52,0	-4,3	49,8
119	146	Växjö	Dalbo	59,0	53,0	-6,0	49,8
120	92	Helsingborg	Fredriksdal Östra	57,0	52,3	-4,6	49,9
121	107	Åstorp	Åstorp Bjärshög	61,0	53,8	-7,1	50,0
122	65	Göteborg	Frölunda torg*	55,2	51,8	-3,4	50,0
123	156	Halmstad	Snöstorp 1	64,2	55,1	-9,1	50,1
124	138	Borås	Kristineberg-Gässlösa	62,2	54,5	-7,7	50,3

<i>Ranking ojämställd- hetsindex</i>	<i>Ranking utanför- skapslistan</i>	<i>Kommun</i>	<i>Utanförskapsområde</i>	<i>Sysse- sättning män, %</i>	<i>Sysse- sättning kvinnor, %</i>	<i>Skillnad kvinnor/ män, %</i>	<i>Ojäms- tälld- hetsindex</i>
125	32	Huddinge	Vårby	60,6	54,0	-6,5	50,5
126	35	Sundsvall	Nacksta Västra	49,4	51,8	2,4	50,5
127	150	Ludvika	Näset	63,4	55,2	-8,2	50,6
128	89	Jönköping	Kristina 10	63,0	55,2	-7,8	50,8
129	132	Kristianstad	Österäng Södra	56,8	53,1	-3,7	51,1
130	44	Malmö	Kroksbäck	60,1	54,3	-5,8	51,2
131	69	Landskrona	Landskrona 6	57,0	53,2	-3,8	51,2
132	115	Malmö	Augustenborg-Lönngatan	56,8	53,4	-3,4	51,6
133	58	Landskrona	Landskrona 3	56,7	53,4	-3,3	51,7
134	130	Sollentuna	Sollentuna Centrum	61,7	55,3	-6,4	51,8
135	53	Malmö	Lindängen	54,3	52,7	-1,7	51,8
136	139	Borås	Hässleholmen-Boda	61,5	55,3	-6,1	51,9
137	147	Borås	Sjöboklintområdet	61,0	55,2	-5,8	52,0
138	137	Helsingborg	Närlanda	62,4	55,8	-6,6	52,1
139	127	Malmö	Gullvik	56,8	54,1	-2,7	52,6
140	75	Botkyrka	Norsborg	62,2	56,1	-6,2	52,6
141	143	Falun	Bojsenburg	54,1	53,2	-0,9	52,7
142	140	Helsingborg	Planteringen Södra	62,5	56,4	-6,0	53,0
143	77	Malmö	Möllevången	57,5	54,7	-2,7	53,3
144	45	Stockholm	Skärholmen	57,8	55,0	-2,9	53,4
145	124	Uppsala	Mellersta Gottsunda	61,0	56,3	-4,7	53,6
146	135	Eskilstuna	Skiftinge-Sahl	58,5	55,5	-3,0	53,8
147	144	Ronneby	Espedalen	52,3	55,7	3,3	53,8
148	122	Malmö	Bellevuegården	59,4	55,8	-3,5	53,9
149	24	Stockholm	Rågsved	61,4	56,6	-4,8	53,9
150	78	Malmö	Persborg-Hindby	62,7	57,2	-5,4	54,1
151	145	Västerås	Hammarby	60,2	56,4	-3,9	54,2
152	154	Landskrona	Landskrona 8	60,5	56,7	-3,8	54,5
153	152	Helsingborg	Högaborg Östra	59,7	57,2	-2,4	55,9
154	102	Landskrona	Landskrona 7	60,0	57,8	-2,2	56,5
155	142	Luleå	Luleå 10	60,1	58,0	-2,1	56,8
156	128	Malmö	Kirsebergsstaden	59,4	58,9	-0,6	58,5

* = Sysselsättningstalen ej korrekterade med hänsyn till antalet studentlägenheter i området. De är alltså inte direkt jämförbara med uppgifterna i tabellen på sidorna 12–14.

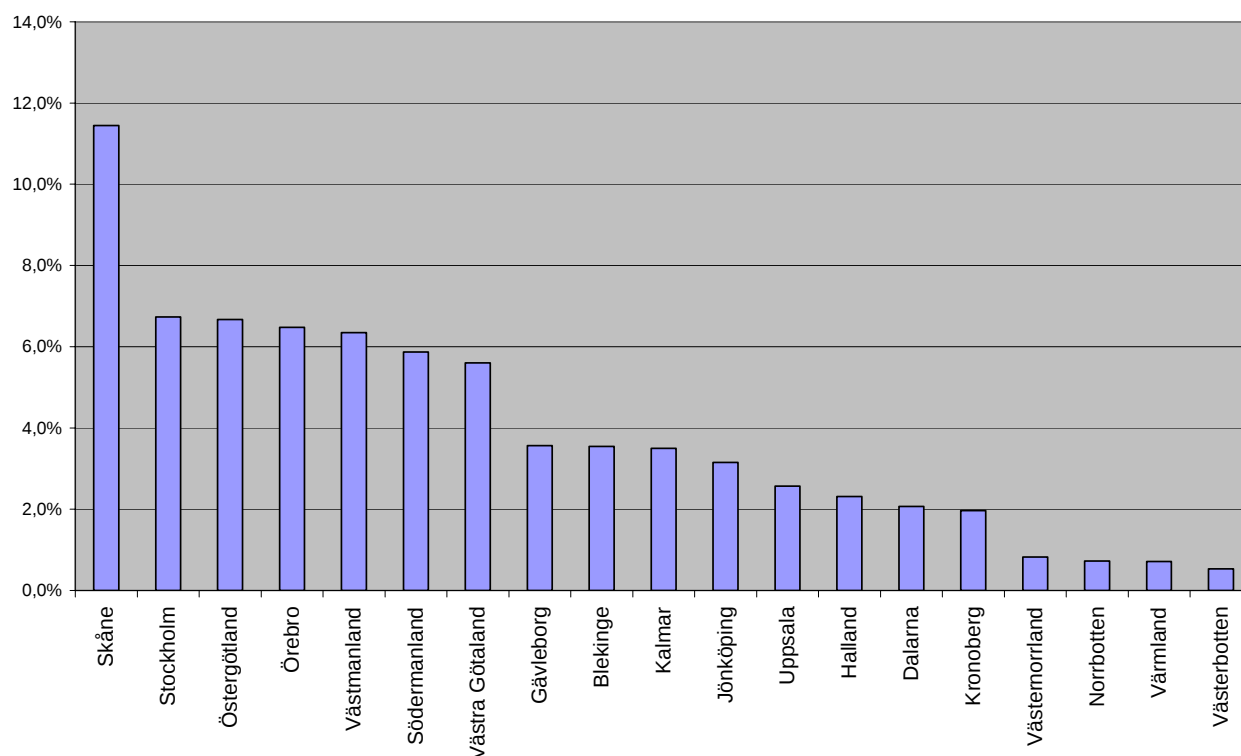
4.3 Utanförskapet i kommuner och län

Vår förra kartläggning visade att det hösten 2004 fanns utanförskapsområden i 42 kommuner fördelade på 16 län. Hösten 2006 hade siffran ökat ytterligare till 48 kommuner i 19 län. Detta innebär att det vid tiden för regeringsskiftet fanns utanförskapsområden i samtliga län i Sverige utom Jämtland och Gotland.

Samtidigt fanns det stora variationer i graden av intensitet i utanförskap. Skåne fortsätter att vara den del av Sverige som har störst problem med utanförskap, både i absoluta tal och i befolkningsandel. I november 2006 bodde 135 000 skåningar, motsvarande 11,4 procent av hela folkmängden, i utanförskapsområden.

Även Stockholms län och Västra Götalands län har mycket stor befolkning i utanförskapsområden, men dessa utgör en lägre andel av invånarantalet totalt. Därefter kommer ett antal mellansvenska län: Östergötland, Örebro, Västmanland och Södermanland. I skogslän som Värmland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten är utanförskapsområdenas invånare en mindre andel av befolkningen.

Figur 4: Andel invånare i utanförskapsområden per län 2006

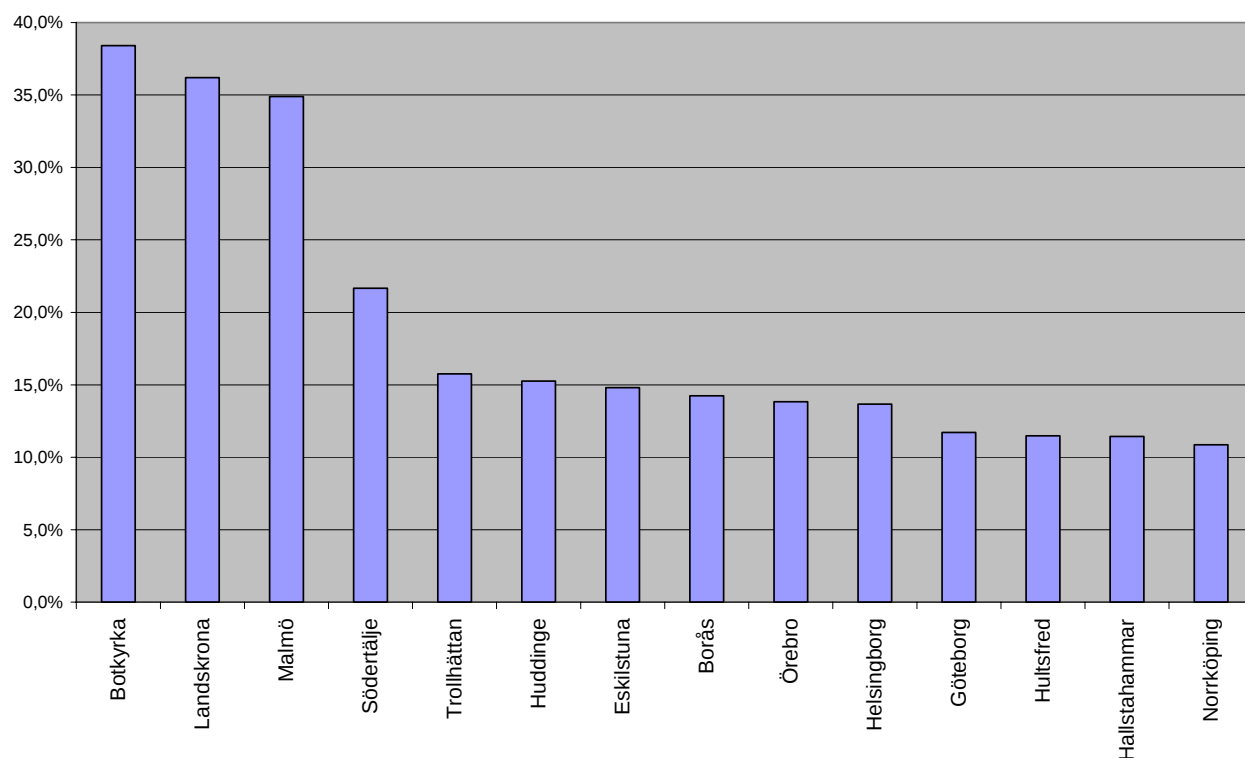
Tabell 4: Invånarantal och befolkningsandel i utanförskapsområden per län 2006

Län	Antal invånare i utanförskaps- områden	Befolkningsandel i utanförskaps- områden
Skåne	135 425	11,4%
Stockholm	128 962	6,7%
Västra Götaland	86 196	5,6%
Östergötland	27 882	6,7%
Örebro	17 812	6,5%
Västmanland	16 629	6,3%
Södermanland	15 428	5,9%
Jönköping	10 441	3,2%
Gävleborg	9 824	3,6%
Kalmar	8 186	3,5%
Uppsala	7 863	2,6%
Halland	6 674	2,3%
Dalarna	5 700	2,1%
Blekinge	5 372	3,5%
Kronoberg	3 529	2,0%
Västernorrland	2 012	0,8%
Värmland	1 947	0,7%
Norrbottn	1 824	0,7%
Västerbotten	1 364	0,5%

På kommunnivå blir skillnaderna än mer dramatiska. I särklass mest utsatta vad gäller befolkningsandelen är tre kommuner, Botkyrka, Landskrona och Malmö, där mellan 35 och 40 procent av invånarna bodde i utanförskapsområden hösten 2006. Därefter kommer Södertälje där mer än var femte kommuninvånare bor i ett utanförskapsområde, följt av en rad mellanstora städer där utanförskapet ligger kring 15 procent av befolkningen: Trollhättan, Huddinge, Eskilstuna, Borås, Örebro och Helsingborg.

Ser man i stället till antalet invånare förändras bilden något. Även här ligger dock Malmö kommun i topp med nästan 100 000 människor boende i utanförskapsområden hösten 2006. Därefter kommer de båda andra storstadskommunerna Stockholm och Göteborg, som båda har kring 60 000 invånare i utanförskapsområden men där procentandelen är lägre på grund av högre folkmängd. Extremt utsatta kommuner som Botkyrka och Landskrona ligger högt också i absoluta tal, tillsammans med Örebro, Södertälje och Helsingborg.

Figur 5: Andel invånare i utanförskapsområden i de mest utsatta kommunerna 2006

Tabell 5: Invånarantal och befolkningsandel i utanförskapsområden per kommun 2006

Kommun	Antal invånare i utanförskapsområden nov 2006	Befolkningsandel i utanförskapsområden nov 2006	Kommun (forts.)	Antal invånare i utanförskapsområden nov 2006	Befolkningsandel i utanförskapsområden nov 2006
Malmö	96 151	34,9%	Uddevalla	2 941	5,8%
Stockholm	63 460	8,1%	Borlänge	2 604	5,5%
Göteborg	57 303	11,7%	Sandviken	2 573	7,0%
Botkyrka	29 734	38,4%	Motala	2 508	6,0%
Örebro	17 812	13,8%	Sundsvall	2 012	2,1%
Södertälje	17 636	21,7%	Karlstad	1 947	2,3%
Helsingborg	16 833	13,7%	Luleå	1 824	2,5%
Landskrona	14 486	36,2%	Nyköping	1 777	3,5%
Borås	14 249	14,2%	Skövde	1 733	3,5%
Huddinge	13 711	15,3%	Västervik	1 728	4,7%
Eskilstuna	13 651	14,8%	Hallstahammar	1 717	11,4%
Norrköping	13 617	10,9%	Hässleholm	1 681	3,4%
Västerås	12 133	9,1%	Falun	1 670	3,0%
Linköping	11 757	8,5%	Hultsfred	1 645	11,5%
Jönköping	10 441	8,6%	Ronneby	1 502	5,3%
Trollhättan	8 481	15,8%	Vänersborg	1 489	4,0%
Uppsala	7 863	4,2%	Nybro	1 435	7,3%
Halmstad	6 674	7,5%	Köping	1 430	5,8%
Gävle	5 625	6,1%	Ludvika	1 426	5,6%
Kristianstad	4 975	6,5%	Skellefteå	1 364	1,9%
Sollentuna	4 421	7,3%	Sala	1 349	6,3%
Karlskrona	3 870	6,3%	Åstorp	1 299	9,4%
Växjö	3 529	4,5%	Söderhamn	837	3,2%
Kalmar	3 378	5,5%	Hudiksvall	789	2,1%

5 En ny politik mot utanförskap

Folkpartiet liberalernas integrationspolitik handlar om kampen mot utanförskapet. Det skiljer oss liberaler från många andra, som fortfarande sätter likhetstecken mellan integrations- och invandarpolitik. Detta perspektiv har vi lämnat bakom oss. Det är utanförskapet, inte invandrarskapet, som definierar den liberala integrationspolitikens arbetsområde. Det betyder att integrationspolitik omfattar både mycket mer och mycket mindre än traditionell invandarpolitik.

Utanförskapet drabbar många personer som har utländsk bakgrund men långt ifrån alla. Den stora majoriteten av de två miljoner svenskar som har invandrat eller flytt hit, eller som är barn till invandrare och flyktingar, deltar i samhällslivet och försörjer sig av egen kraft. De behöver knappast någon integrationspolitik.

Samtidigt finns det många personer som inte har invandrarrötter och som lever i utanförskap. Integrationspolitik inkluderar också dessa, eftersom integration handlar om alla människor som står utanför, som saknar makt, resurser och möjligheter att bli delaktiga i samhällslivet. Därför är den liberala integrationspolitiken i huvudsak en generell politik för lika rättigheter och lika möjligheter oavsett födelseort, hudfärg, religion eller kultur.

Folkpartiet liberalerna har länge hävdats att det behövs en radikal förändring, ett perspektivskifte som bryter med socialdemokraternas segregering av integrationspolitik. En politik som öppnar vägen för en inkluderande utvecklingspolitik baserad på egenmakt istället för omhändertagande, och arbete istället för bidrag. Utanförskapet kan inte brytas utifrån. Det är bara inifrån, när de berörda själva tar saken i egna händer, som någonting positivt kan hända. Och utan arbete finns det ingen väg ut ur utanförskapet.

Det är den liberala vägen för att bryta utanförskapet. Detta har också varit vår uppgift sedan första dagen i Rosenbad.

5.1 Politik för resultat

Även om mycket återstår att göra har regeringens jobbskapande politik redan gett tydliga resultat för dem som står längst bort från arbetsmarknaden. Av de 92 000 jobb som skapades under 2007 gick 41 000 till en utrikes född person. Hittills i år har utrikes födda svarat för hälften av den totala sysselsättningsökningen jämfört med samma period året innan.

Socialdemokraterna talar gärna om att sysselsättningen vände uppåt under deras sista år vid makten. Men sanningen är att den totala arbetslösheten bland utrikes födda *ökade* med 9 000 personer under 2006. Under alliansens första år vid makten *minskade* i stället den totala arbetslösheten bland utrikes födda med 14 000 personer.

Nystartsjobb innebär att den som anställer en långtidsarbetslös, en tidigare långtidssjukskriven eller en relativt nyanländ flykting eller anhöriginvandrare slipper betala arbetsgivaravgifter för den anställda. Huvudregeln är att denna förmån gäller lika länge som personen stått utanför arbetsmarknaden. Nystartsjobben är vanliga anställningar med full anställningstrygghet och kollektivavtalsenliga villkor.

Nystartsjobben infördes den 1 januari 2007, och i juni 2008 var det nästan 17 000 personer som hade nystartsjobb. En tredjedel av nystartsjobben har gått till utrikes födda. I en uppföljning av nystartsjobbets första år konstaterade dåvarande Arbetsmarknadsstyrelsen i december 2007 att nystartsjobben har varit klart mer framgångsrika än den förra regeringens plusjobb när det

gäller att ge utlandsfödda möjlighet till jobb. Skillnaden blir än större om man fokuserar på personer födda utanför Norden.

Instegsjobb infördes den 2 juli 2007 och ger en kraftig subvention för den som anställer en nyanländ person som kombinerar sitt arbete med studier i svenska. Den 1 juni 2008 intensifieras satsningen ytterligare genom att tiden för subventionering av lönekostnaden förlängs från 18 till 24 månader. Tiden som en invandrare kan ha rätt till instegsjobb förlängs också från 18 till 36 månader efter uppehållstillståndet. Subventionsgraden höjs så att offentliga arbetsgivare får lika hög subventionsgrad som privata arbetsgivare (75 procent av lönekostnaden). I juni 2008 hade över 1 000 personer instegsjobb.

Jobb- och utvecklingsgaranti infördes den 2 juli 2007 och går ut på individuellt utformade åtgärder indelade i tre faser för människor som länge stått utanför arbetsmarknaden. Inledningsvis fokuseras på intensifierade jobbsökaraktiviteter med coachning. I den andra fasen får deltagarna tillgång till ett utbud av arbetsmarknadspolitiska program som inkluderar arbetsträning, arbetspraktik, subventionerade anställningar och kompetenshöjande insatser. Den tredje fasen innebär att alla deltagare som efter 450 ersättningsdagar i jobb- och utvecklingsgarantin fortfarande inte funnit något arbete ges en varaktig samhällsnyttig sysselsättning motsvarande ett heltidsjobb.

Sfi-lyftet innebär en genomgripande satsning för att förbättra undervisningen i svenska för invandrare (sfi). Sfi-lyftet består av ett sjupunktsprogram med bland annat kompetenshöjning för sfi-lärarna, nationella slutprov på samtliga studievägar och tydliga mål i kursplanen för sfi. Ett stort problem i dagens sfi-undervisning har varit att studierna generellt är alltför utdragna, vilket hänger ihop med att det har varit möjligt att använda sfi som en form av försörjning år efter år utan att egentligen prestera några resultat. Nu införs en tidsbegränsning, och den som klarar utbildningen inom en viss tid får också en ekonomisk premie, en sfi-bonus.

Diskrimineringslagstiftningen har varit uppdelad på många olika lagar, och arbetet mot diskriminering har splittrats på olika ombudsmän. Nu införs från årsskiftet en sammanhållen diskrimineringslag, och de tidigare ombudsmännen ersätts av en gemensam myndighet. Samtidigt breddas skyddet till de nya diskrimineringsgrunderna ålder och könsidentitet. Regelverket skärps så att nivån på den ekonomiska ersättningen fastställs inte bara utifrån själva diskrimineringen utan också den allmänpreventiva effekten. Kort sagt: det ska svida i plånboken att diskriminera.

Mångfald i boendet i storstädernas förorter underlättas genom att riksdagen från och med den 1 juli 2007 slopat den så kallade stopplagen, som tvingat kommunala bostadsföretag att begära tillstånd av länsstyrelsen om man velat sälja någon del av sitt fastighetsinnehav. Genom denna åtgärd har ansvaret återförts till kommunerna samtidigt som det blivit lättare att skapa ett mer blandat bostadsbestånd i områden som helt domineras av hyresrätter.

Validering För att säkerställa att nyanlända invandrare erbjuds en bedömning av sina tidigare yrkeserfarenheter inom tre månader efter det att uppehållstillstånd beviljats har Arbetsförmedlingens resurser för yrkesbedömning förstärkts. Valideringsdelegationen har även haft i uppdrag att initiera och leda en pilotverksamhet för validering av utländsk yrkeskompetens enligt branschmodeller framtagna i samarbete med branschorganisationer.

Satsning på invandrares företagande Sverige måste ta tillvara den potential och den drivkraft som många människor med utländsk bakgrund har. För att förbättra möjligheterna har regeringen avsatt medel för ett åtgärdsprogram för invandrares företagande.